TENGELICI MÉZESKALÁCS ÓVODA ÉS MINI BÖLCSŐDE

PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

Intézményi OM-azonosító: 202177	**Készítette:** az intézmény vezetője, a nevelőtestület bevonásával
Legitimációs eljárás	
Intézményvezető …….. aláírás	**Nevelőtestület nevében** …… aláírás
Szülői szervezet nevében …… aláírás	**Fenntartó nevében** …… aláírás
A dokumentum jellege: nyilvános	
Ph.	

Tengelic 2026.

Tartalom

Felülvizsgálati nyilatkozat 6

1. Helyzetelemzés 7

2. Alapelveink, célkitűzéseink 7

1.1 Gyermekképünk 8

1.2. Óvodaképünk 9

3. Az óvodai nevelés rendszere 10

A nevelés alapvető keretei: 10

4. A nevelés feladatai 10

4.1.Az egészséges életmód alakítása, egészségfejlesztő tevékenységünk 10

Fejlődés eredménye az óvodáskor végére 12

4.2. Érzelmi erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés 12

4.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása 14

5. Az óvodai élet megszervezésének elvei 16

5.1. Személyi feltételek 16

5.2. Tárgyi feltételek 17

5.3. Az óvodai élet megszervezése 18

Foglalkozások szervezése a nevelési év folyamán 18

Napirend: 18

A szervezett tanulás munkaformái 19

Szervezett tanulás formái és időkeretei – hetenként 19

5.4. Innovatív munkánk: 20

5.5. Az óvoda kapcsolatai 22

- A családdal 22

- Az iskolával 23

- A mini bölcsődével 23

- Közművelődési intézményegységekkel 23

- Kapcsolatépítés külhoni magyar óvodával 24

- Egyéb intézményekkel 24

6. Az óvodai élet tevékenységformái, az óvodapedagógus feladatai 24

6.1. Játék 24

6.2. Verselés, mesélés 26

6.3. Ének, zene, népi játék, tánc 28

6.4. Rajzolás, mintázás, kézimunka 31

6.5. Mindennapos mozgás 33

6.6. A külső világ tevékeny megismerése 35

A külső világ tevékeny megismerése matematikai tartalommal 38
6.7. Munka jellegű tevékenységek 40
6.8. Tevékenységekben megvalósuló tanulás 41
7. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére 42
8. Népszokások, néphagyományok ápolása 43
A néphagyomány tartalma az egyes tevékenységformákban 44
9. Az egészségnevelés és környezeti nevelés elvei 46
9.1. Az egészségnevelés célkitűzései: 47
9.2 A környezeti nevelés célkitűzései 48
10. Esélyegyenlőség- az egyenlő és az egyéni bánásmód érvényesülése 50
10.1. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekekkel való bánásmód 50
Sajátos nevelési igényű gyermekek 50
Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek 50
A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek fejlesztése, felzárkóztatása 51
Tehetséggondozás 51
10.2. Az óvoda gyermekvédelmi feladatai 53
11. Alapdokumentumaink 55
OVIKRÉTA 55
12. Óvodánk ellenőrzési, értékelési rendszere 55
12.1. A pedagógiai program ellenőrzése, értékelése 55
12.2. Teljesítményértékelés - A pedagógusok, vezetők ellenőrzése, értékelése 56
12.3. Gyermekek fejlődésének ellenőrzése, értékelése 56
12.4. A nevelőmunkát segítő eszközök és felszerelések jegyzéke 57
13. Jogszabályi háttér, felhasznált irodalom 58
Óvodai fejlesztő program 59
hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek fejlesztésére 59
1. Bevezetés 60
A program alapját képező jogszabályok, dokumentumok 60
A program rendeltetése 60
A program hatálya 61
A program célja 61
Az intézmény helyzetelemzése 61
2. A program pedagógiai cél –és feladatrendszere 62
Rövid távú célok és feladatok 62
Hosszú távú célok 63
3. Az intézmény feladatai a hátránykompenzáció megvalósításában 63

Szervezési feladatok 63
Az intézményvezető feladatai: 64
Az óvodapedagógusok feladatai: 65
A nevelést segítő munkatársak feladatai 66
A program eredményességének várható hatásai 66
4. A családokkal való együttműködés rendszere 66
A kapcsolattartás formái 66
A családok támogatásának pedagógiai feladatai 67
A szülői kompetenciák erősítése 67
A nehezebb együttműködési helyzetek kezelése 67
A családok bevonásának várható eredményei 68
5. Gyermekvédelmi feladatok és jelzőrendszeri együttműködés 68
A gyermekvédelmi munka célja 68
A gyermekvédelmi feladatok alapelvei 68
A gyermek érdekeinek elsődlegessége 68
Együttműködés és partnerség 68
A veszélyeztetettség felismerése 69
A gyermekvédelmi jelzőrendszer működése 69
6. Együttműködés külső szakemberekkel és intézményekkel 70
Az együttműködés dokumentálása 70
Az együttműködések eredményességének várható hatásai 70
7. A fejlesztés szervezeti keretei és módszertani rendszere 71
A fejlesztés szervezeti keretei 71
Egyéni fejlesztés rendszere 71
Mikrocsoportos fejlesztés 72
Differenciált fejlesztés a mindennapi óvodai életben 72
A játékba ágyazott fejlesztés 73
Élményalapú és tevékenységközpontú módszerek 73
Mesepedagógia és drámapedagógia alkalmazása 73
Mozgásfejlesztő módszerek 73
8. A gyermek fejlődésének nyomon követése 74
A fejlődéskövetés célja: 74
A fejlődés dokumentálásának formái 74
A fejlődés főbb vizsgálati területei 74
A fejlődés értékelése 75
A program eredményességének mérése 75

9. Fejlesztési terv korcsoportos bontásban 76
Legitimációs záradék 81
ZÁRADÉK 82

Felülvizsgálati nyilatkozat

Pedagógiai programunk 2018-ban, 2022-ben, 2025-ben megtörtént felülvizsgálatát követően, 2026-ban újbóli felülvizsgálatára, módosítására és kiegészítésére került sor.

Óvodánk pedagógiai programjának felülvizsgálatánál az alábbi jogszabályokat és dokumentumokat vettük figyelembe és alkalmaztuk:

- Az intézmény Alapító okirata
- 2011.évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről
- 229/2012. (VIII.28.) Korm. rendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 20/2012.(VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési- oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 363/2012.(XII.17.) Korm. rendelet Az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 2023. évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról
- A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve, és a sajátos nevelési igényű tanulók oktatásának irányelve
- 51/1997.(XII.18.) NM rendelet a kötelező egészségbiztosítás keretében igénybe vehető betegségek megelőzését és korai felismerését szolgáló egészségügyi szolgáltatásokról és szűrővizsgálatok igazolásáról
- 2003.évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról

A felülvizsgált, egységes szerkezetbe foglalt Pedagógiai Program hatályos: 2026. évi szeptember havi képviselő-testületi ülés után.

1. Helyzetelemzés

Óvodánkat 2013. január 1-től Tengelici Mézeskalács Óvoda, 2021. augusztus 1-től Tengelici Mézeskalács Óvoda és Mini Bölcsőde néven községünk önkormányzata működteti. Vonzáskörzetünk településünk közigazgatási területe és a községhez tartozó külterületek, elsősorban Júliamajor, Jánosmajor, Tengelic – Szőlőhegy, Alsótengelic, Felsőtengelic, Katalinpuszta, Kishídja. Júliamajorból menetrendszerinti járattal érkeznek a gyerekek, a többi külterületről iskolabusz szállítja a kicsinyeket az óvodába. Gyermekeink kb. 30 %-a bejáró. Óvodánk férőhelyeinek száma: 69 fő Jelenleg 3 csoportban 6 óvónő dolgozik, munkájukat 3 dajka, egy pedagógiai asszisztens és 1 konyhai dolgozó segíti. Heti rendszerességgel néptáncoktató foglalkozik a nagycsoportosokkal, a rászoruló gyerekek logopédiai, gyógypedagógiai fejlesztő foglalkozáson, gyógytestnevelésen vehetnek részt. A gyermekek otthoni körülményei elfogadhatóak, de egyre több család szociális és anyagi háttere nem megfelelő. Sok a csak egy biztos keresettel rendelkező család. Tapasztalható, hogy a szülőnek nem jut ideje, vagy nincs lehetősége, hogy gyermekével megismertesse a természet nyújtotta szépet, a régmúlt idők gazdagságát, egyszerűségét. A szabadidős tevékenységeknél vezet a tévénézés, számítógép használata. Nyaralás, kikapcsolódás inkább csak meghosszabbított hétvégét jelent. Kevés hangsúlyt kapnak az érzelmi kapcsolatok, több családnál tapasztalható, hogy anyagi javak megteremtése miatt kevés idő marad a szülő és gyermek szeretetteljes együttlétéhez. Az anyagi biztonság, a munkahelyek elvesztése, a gyermek születése előtti életmódhoz ragaszkodás, felelősség vállalás csökkenése, türelem hiánya okozza, hogy a gyerekre jut a legkevesebb idő és foglalkozás. A szülők nevelési elvei sokszínűek, előtérbe kerültek az egyéni érdekek. A megváltozott körülmények nagymértékben befolyásolják a gyerekek fejlődését. Tapasztalataink alapján fontos feladatunk, hogy magatartásukban, viselkedésükben, ismeretszintjük növekedésében, beszédkészségükben, beszédkultúrájukban pozitív változást érjünk el.

A szülők többsége nyitott mindennapjaink iránt, az óvodában szülői munkaközösség működik. Részt vehetnek szülői értekezleten, nyílt napokon, különböző óvodai programok szervezésében, lebonyolításában. Munkadélutánok szervezésében segíthetnek, az ünnepek előkészítésében és lehetőséget biztosítunk az azokon való részvételre is. Továbbra is szervezünk közös szülő- gyermek kirándulásokat, programokat. Mindent megteszünk azért, hogy belső környezetünket úgy alakítsuk ki, hogy az családias, értékeket, érzelmeket sugárzó legyen. Törekszünk arra, hogy a ránk bízott kisgyermekek boldogan, kiegyensúlyozottan, biztonságban éljék le az óvodában töltött 3- 4 évüket, s hogy a szülők nyomon követhessék gyermekük óvodai fejlődését, kérhessenek, kérdezhessenek, javasolhassanak, kezdeményezzenek, a nevelés aktív közreműködői legyenek.

2. Alapelveink, célkitűzéseink

Pedagógiai programunk összhangban áll az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjával. **Kiemelten fontos az anyanyelvi, környezetismereti és környezetvédelemre való nevelés, a népszokások, néphagyomány ápolása.**

Óvodai nevelésünkben alapelvünk, célkitűzéseink:

- Érzelmi biztonságot nyújtó közvetlen, szeretetteljes, nyugodt légkörben a másság elfogadására nevelő, élmény gazdag mindennapok megteremtésére törekszünk, állandó értékrend mellett.
- Alapgondolatunk, hogy az óvoda a gyermek életének rövid, de jelentős szakaszában a családi nevelést segítő, arra épülő, kiegészítő és hátránycsökkentő szerepet tölt be. Tudomásul vesszük, és tiszteletben tartjuk a szülők elsődleges jogait a gyermeknevelésben, s ebben a legjobb szakmai tudásunk szerint, partneri módon segítjük őket.
- A testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakítása.
- A gyermeki közösségben végezhető sokszínű tevékenység biztosítása, különös tekintettel a játékra.
- A gyermekek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi és tárgyi környezet biztosítása.
- A gyermeki személyiség teljes kibontakoztatása, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok, az alapvető szabadság tiszteletben tartása, az egyenlő hozzáférés biztosítása.
- A harmonikus személyiség fejlődéséhez a testi és lelki egészség fejlesztése, óvása.
- Népszokások, néphagyományok ápolása.
- Játékos tevékenység közben az egészséges életmódot, környezettudatos magatartást, környezetre figyelő, védő életvitelt sajátítsák el, a környezethez való pozitív érzelmi viszony alakuljon ki a gyermekekben.
- Teret adunk a multikulturális nevelésen alapuló integrációnak.
- A pedagógus a mindennapi tevékenységek során törekszik önálló gondolkodást igénylő helyzetek teremtésére, segítve a gyermekek problémamegoldó gondolkodásának fejlesztését.

1.1 Gyermekképünk

„Vedd figyelembe a gyermek érzelmeit!
Fogadd el a gyermeket önmagáért!
Adj testi-lelki biztonságot!
Légy következetes!
Informálj és kommunikálj naponta!
Engedd a szárnypróbálgatást!
Dönts okosan
Gondold meg mit kívánsz!
Hagyd saját tempója szerint fejlődni!
Tartsd ébren az érdeklődést!”

/ Dr. Hegyi Ildikó: A nevelés „tízparancsolata”/

A gyermek magában hordozza fejlődésének, kibontakozásának, önmegvalósításának minden csíráját. Érzelmei, ismeretei megélt élményei egyedi és gazdag lénnyé teszik. Gesztusokkal,

mozogva, firkálva, gyurmázva, festve-, rajzolva, énekelve- táncolva, mesélve mondja el, formázza meg mindazt, ami foglalkoztatja, amit lát, ahogy látja, és ahogyan elképzeli. Értsük meg, hogy mit kívánnak tőlünk, segítsünk nekik megfejteni száz és ezer titkot. Megnyilvánulásaikat bizalom és elfogadás, befogadás övezze, részesüljenek egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben. Törekedjünk a személyiségük kibontakozásának elősegítésére, meglevő hátrányaik csökkentésére, kerülve az előítéletek kialakulását. Ha igazán odafigyelünk rájuk és tiszteljük, szeretjük Őket, akkor egyéniségük feladása nélkül felkészítjük őket az életre: egészséges, önmagát ellátni tudó, nyitott, őszinte, együttműködésre képes, toleráns, problémamegoldó, néphagyomány tisztelő, kreatív ember formálódik belőlük.

1.2. Óvodaképünk

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család. Óvodánk a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere személyi és tárgyi, valamint pedagógiai környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit, a gyermeki személyiség kibontakozását, hátrányaik csökkentését, mély természetszeretet, környezettudatos magatartás kialakulását, népi hagyományok megismerését és tovább élését. Az óvodában, miközben teljesíti a funkcióit (óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő), a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.

Óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő munkánk feladatai:

- Minden gyerek számára teljesüljön testi, lelki szükségleteinek kielégítése, igazodva az egyéni képességeihez, személyiségéhez, ezen belül az egészséges életmód kialakítása, érzelmi, anyanyelvi, erkölcsi, értékorientált közösségi nevelés biztosítása, értelmi fejlesztés.
- Törekszünk arra, hogy óvodánk működése a jelen és jövő kihívásainak megfeleljen.
- Úgy tervezzük mindennapjainkat, hogy derűs, elfogadó, biztonságot nyújtó, szeretetteljes légkörben tölthesse gyermekéveit minden óvodás.
- Élményszerű tevékenységek által ismereteket nyújtunk a világról, játékosan nevelünk az életre.
- Segítjük, hogy a csoportszokásokhoz való alkalmazkodó képességük kialakuljon, megfelelő időt biztosítunk minden kisgyereknek a semmi mással nem helyettesíthető szabad játékra.
- A különböző erkölcsi tulajdonságok (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség egymás iránti figyelem, akarati tulajdonságaik, önállóság, önfegyelem, kitartás, feladattudat, szabálytudat) fejlesztése.
- Segítő kezet nyújtunk a kiemelt figyelmet, különleges bánásmódot igénylő (SNI, hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű, tanulási és magatartási zavarokkal küzdő, illetve a kiemelkedő képességű) gyermekeknek speciális, integrált fejlesztéssel.
- Lehetőséget biztosítunk, hogy rácsodálkozhasson a természetben és az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, tisztelje, becsülje és óvja a természet és az

ember által létrehozott értékeket, ismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a szülőföldhöz való kötődés alapja.

- Ápoljuk a néphagyományt, mely keretet ad óvodai életünk egészének, elemi ismereteket nyújt a világról, legközvetlenebb módon nevel a mindennapi élettel az életre.
- Igény esetén biztosítjuk a hazájukat elhagyni kényszerülő családok, illetve az etnikai kisebbséghez tartozó gyerekek számára a minél zökkenőmentesebb beilleszkedést, az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.
- A szülőkkel törekszünk a partneri viszony kialakítására, tiszteletben tartva nevelési elveiket, hangsúlyozva segítő szándékukat.
- Feladatainkat a gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire alapozva, változatos tevékenységeket biztosítva végezzük. Kiemelten fontos az anyanyelv fejlesztése óvodai nevelőtevékenység egészében, a természetismeret és természetvédelemhez való pozitív viszony alakítása, a spontán szerzett gyermeki tapasztalatok, ismeretek rendszerezése, bővítése különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, az értelmi képességek fejlesztése.
- A gyermek belső érése, a családi és az óvodai nevelés eredményeként testi, értelmi és közösségi fejlődése olyan szintre jut, hogy meg tud felelni az iskolai alkalmasság igényeinek.

3. Az óvodai nevelés rendszere

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi, lelki és értelmi fejlesztése. Az óvodai nevelés feladatai szerteágazó, egymásra épülő, egymással összefüggő komplexen érvényesülő tevékenységek, melyek átszövik az óvodai nevelés teljes rendszerét.

A nevelés alapvető keretei:

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés,
- az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

4. A nevelés feladatai

4.1.Az egészséges életmód alakítása, egészségfejlesztő tevékenységünk

Célja: A gyermekek egészséges életvitel iránti igényének, a betegségmegelőzés és egészségmegőrzés szokásainak alakítása, testi fejlődésük elősegítése.

Feladat:

- Nyugodt, kiegyensúlyozott élettempó kialakítása.
- Megteremtjük, elmélyítjük a gondozáshoz szükséges bensőséges kapcsolatot felnőtt és gyermek között, hiteles, tapintatos közeledéssel ismerhetők meg a gyermek igényei, családból hozott szokásai. A fokozatosság betartásával törekedni kell arra, hogy a gyermekek egyre önállóbban elégítsék ki szükségleteiket.

- Az önálló testápolás, betegségmegelőzés, étkezés, öltözködés szervezettségét az óvodába lépés pillanatától kezdve biztosítjuk. Az azonos gyakoroltatás érdekében az egy csoportban dolgozó óvónők és dajkák összehangolják a szükségletek kielégítését szolgáló szokások pontos menetét.
- Megteremtjük a kulturált étkezés feltételeit, a szabályok betartására neveljük a gyermekeket. Lehetővé tesszük, hogy a gyermekek bizonyos időn belül igényüknek megfelelően reggelizhessenek. Az ebédet együtt- a csoportnak - azonos időben kínáljuk. A felnőttek a szülők segítségével ismerjék meg a gyermekek táplálkozási szokásait, és kellő toleranciával fogadják el a kezdeti étvágytalanságot, válogatást. Később ösztönzik a gyermekeket, de nem kényszerítik az ételek elfogadására. Biztosítják, hogy a nap bármely szakaszában ihassanak.
  Minden tőlünk telhetőt- a szülők bevonásával - megteszünk azért, hogy a gyermekek étrendje segítse az egészséges testi fejlődést, különleges figyelmet szentelve a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentésére, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzésére.
- Figyelmet fordítunk a gyermekek testi higiéniájára és egészségére. A bőrápoláshoz, fogmosáshoz, hajápoláshoz, az orr tisztántartásához, a WC használathoz megteremtjük a feltételeket, úgy, hogy a gyermekek fokozatosan, önállóan végezhessék ezeket a teendőket.
- A szülők segítségével próbáljuk elérni, hogy a gyermekek ruházata kényelmes és célszerű legyen. Csoportban való használatra csak a lábak egészséges fejlődését nem gátló lábbelit fogadunk el.
- A mindennapi szabad mozgás nélkülözhetetlen eleme az óvodai életnek. A természetes nagymozgásokat, mozgáselemeket egyénileg gyakorolják. Emellett a néhány percig tartó szervezett mozgásos tevékenységek jól szolgálják a gyermek mozgáskoordinációjának fejlesztését. A rövid ideig tartó séták is hozzájárulnak a mozgásszükséglet kielégítéséhez.
- Minden feltételt biztosítunk ahhoz, - a lefekvés előtti alapos szellőztetés, a csend, mesélés - hogy a gyermekek nyugodtan, zavartalanul pihenhessenek. Tudomásul vesszük az egyéni adottságokat, igényeket.
- A gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése is fontos feladata az óvodai nevelésnek.
- Figyelemmel kísérjük a gyermek testi, lelki állapotát, érzékszerveinek épségét. Amennyiben rendellenességet tapasztalunk, közöljük a szülővel, és szakember segítségét kérjük. Megszervezzük a rendszeres védőnői ellenőrzést, és orvosi vizsgálatot.
- Törekszünk a balesetek kiküszöbölésére, nagyfokú odafigyeléssel. Ha mégis előfordul, a gyermeket ellátjuk, a szülőt erről értesítjük.
- Az alvás alatti bevizelés oka általában pszichés eredetű. A felnőttek óvakodnak a gyermekek megszégyenítésétől, a szülőkkel együtt próbálják megkeresni és megszüntetni az okokat.
- Az egészséges életmód alakításában fontos szerepe van a mindennapi edzésnek. Erre a legtöbb alkalmat a szabadban tartózkodás biztosít, mely növeli a gyermek ellenálló képességét. Ezért mindennap - ha lehet kétszer is - kinn tartózkodnak a szabadban, esős időben a fedett teraszon. A nagyobbak szinte minden alkalommal, futással zárják a kinn tartózkodást, amely fokozza a szív jó vérellátását, a rugalmasságot, állóképességet.
- A fejlődéshez, fejlesztéshez szükséges az egészséges környezet biztosítása.
- Életvezetési készségek fejlesztése, amelyek szükségesek a problémamegoldáshoz, a rugalmas alkalmazkodóképességhez, a nehézségek leküzdéséhez, a mérlegelő gondolkodáshoz, a hatékony kommunikációhoz. Az életvezetési készségeken alapuló nevelés hozzásegíti a

gyermekeket azon ismeretek, készségek, képességek megszerzéséhez, amelyek szükségesek az egészséges életmód kialakításához.

- Környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások, (szelektív hulladékgyűjtés, komposztálás), környezettudatos magatartás kialakítása.
- Megfelelő szakemberek bevonásával - a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve - speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki és értelmi nevelési feladatok ellátása.
- Az óvoda legfontosabb fejlesztési tere az udvar. A mozgásfejlesztő eszközök lehetőséget adnak a különböző típusú mozgásokhoz. Kisebb rész áll rendelkezésünkre a labdás játékokhoz, van árnyékos és napos rész, két homokozó. A csoportszobák barátságosak, otthonosak, esztétikusak. Az óvónők többféle játéktevékenységhez alakítottak ki elkülönített csoportszoba részleteket, mesesarkot.

Fejlődés eredménye az óvodáskor végére:

- A testápolási szokásoknak megfelelően teljesen önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, fogat mosnak, fésülködnek. Ruhájuk ujját fel és letűrik, begombolják, kigombolják ruhájukat, cipőjüket befűzik, bekötik. Önállóan öltözködnek.
- A tisztálkodási eszközökre vigyáznak, helyükre teszik. Használják a WC- t, vigyáznak annak, és a mosdó rendjére.
- Zsebkendőjüket önállóan használják, köhögéskor, tüsszentéskor a zsebkendőt szájuk elé tartják.
- Az önkiszolgálást teljes önállósággal, biztonsággal végzik. Önállóan döntik el mennyi ételt fogyasztanak, önállóan töltenek vizet a kancsóból.
- Készségszinten használják a kanalat, villát, kést.
- Étkezés közben halkan beszélgetnek.
- Esztétikusan terítenek, higiénikusan étkeznek.
- Segítenek az ágyak elrakásában, a terem átrendezésében.
- Ügyelnek saját személyük külsejére, gondozottságára.
- Az ajtókat csendesen csukják, nyitják, az eszközökkel óvatosan bánnak.
- Környezetükben igyekeznek rendet tartani. Gyakorolják, betartják a szelektív hulladékgyűjtés szabályait.

4.2. Érzelmi erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés

***Célja*:** a gyermekek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak, képességeinek kibontakoztatása a közösségen belül, a csoport normái alapján, érzelmileg kiegyensúlyozott gyerekeket engedjünk tovább, akik megfelelő beszédbátorsággal., kapcsolatteremtő képességgel rendelkeznek és kialakult bennük az együttérzés, segítőkészség, önbizalom. A gyermek nyitottságára építve segítjük őket hogy megismerjék szűkebb és tágabb környezetüket, amely a nemzeti identitástudat, a kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhoz való kötődés alapja. Célunk, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

Az óvoda családias, bizalmat közvetítő, szeretetteljes légköre ösztönöz, és hatással van a gyermek érzelmi kötődésének alakulására.

Feladat:

- A gyermek életrendjét napirendben határozzuk meg, ezzel megteremtjük a gyermek egészséges fejlődéséhez szükséges biológiai és pszichológiai feltételeket.
- Megteremtjük a barátságos, otthonos életteret úgy, hogy lehetőséget adjon arra, hogy a gyermek ötleteit, elképzeléseit érvényesíteni tudja.
- Minden csoportnak van hagyománya, szokásrendszere, jelképrendszere, normarendszere melyek mélyítik a gyermekek összetartozását, segítik erkölcsi tulajdonságaiknak fejlődését.
- Az óvónők minden gyermeknek tárolóhelyet biztosítanak, ahová saját eszközeiket, játékaikat, egyéb kincseiket tehetik.
- A beszoktatás időszakában az óvónők, dajkák a szülőkkel együtt teremtik meg a lehető legnyugodtabb feltételeket a gyermek közösségbe történő beilleszkedéséhez. Lehetőséget adnak arra, hogy a gyermek a szülővel együtt ismerkedjen meg az óvodával. A beszoktatás ideje alatt a gyermekek magukkal hozhatják azokat a tárgyakat, amihez ragaszkodnak. Az óvoda dolgozói és gyermekek kapcsolatát pozitív érzelmi töltés jellemzi.
- Lehetőséget adunk arra, hogy a gyermekek érdeklődésüknek megfelelő tevékenységet választhassanak. A tevékenységekhez az óvónők biztosítják a szabadságot, a pontos határok megjelölésével.
- Az érdektelen gyermekre nagy figyelmet szentelünk, hogy minél előbb kiderítsük az érdektelenség okát.
- Több programot szervezünk, amikor a kicsi és a nagyobb óvodások együtt ünnepelhetnek, közös tevékenységekben vehetnek részt. Ezeket az alkalmakat felejthetetlenné tesszük saját énekünkkel, hangszeres játékkal, bábozással, dramatizálással.
- Egyértelművé tesszük a gyermek számára, hogy mit miért tartunk helyesnek, mit miért utasítunk el, mi áll tőlünk távol.
- Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekekkel szemben támasztott követelmények, igények azonos elvek szerint valósuljanak meg. A többszöri, úgynevezett szabálysértésnél konzekvenciákat, következményeket vezetnek be az óvónők, de lehetőséget adnak a javításhoz is.
- Éreztetjük, hogy a csoport minden tagja egyénenként fontos.
- Segítjük az „Én – tudat” alakulását, erősödését, teret engedünk önkifejező, önérvényesítő törekvésének.
- Igyekszünk elérni, hogy a gyermekek elfogadják és tiszteljék az eltérő képességű és tulajdonságú társaikat. Alakítják a közösségi élet szabályait.
- Segítjük a gyermekbarátságok alakulását, úgy, hogy a közösség többi tagjához is kapcsolódjanak.

- Tapintattal segítjük a visszahúzódó gyermeket a kapcsolatteremtésben.
- Megtapasztaljuk, hogy a közösen végzett tevékenység örömtelibb, eredményesebb, erősítjük a „Mi – tudat” létrejöttét.
- Próbáljuk nevelni a gyermek érzésvilágát a kialakult összeütközések feldolgozása során.
- Minden gyermeket buzdítunk arra, hogy vállaljon feladatot, fogadja el mások terveit, tanuljon meg esetenként lemondani elképzeléseiről.

- Megteremtjük saját hagyományainkat.
- A gyermekek viselkedés kultúráját, kommunikációját fejleszti a felnőttek példája, bátorítása, türelme, bizalomelőlege és az a szemlélete, ami a sikert észrevételi és a sikertelenséget segíti elviselni.
- A gyermek megterhelő szerepeltetését elkerüljük.
- A közösségfejlesztő pedagógiai munkát áthatja az odafigyelés, a saját érzések elmondása, mások érzésének meghallgatása, elfogadása, hogy a gyermekek örömteli optimizmusa fejlődhessen.
- Az agresszív gyermek lehetőleg ne kapjon figyelmet agresszivitásán keresztül.
- Tilalom helyett a felnőttek adjanak választási lehetőséget a gyermekeknek, hogy önálló döntéseket hozhassanak, és változásra képessé váljanak.
- Az óvónő örömét jelezze dicsérettel, és félelemkeltés nélkül jelölje meg a veszélyeket, problémákat.
- A humor jó segédeszköz a pozitív töltésű viszonyok ápolásában, a szeretet egy bizonyos formája. A nehézségeket a humor feloldja, a görcsösséget megszünteti.
- A jó nevelés alapja a feltétel nélküli szeretet, korlátokkal együtt. A korlátokat úgy szükséges megszabni, hogy az adott korosztály meg tudjon felelni az elvárásoknak.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

Fejlődés eredménye az óvódáskor végére:

- Ragaszkodjanak óvodájukhoz, felnőttekhez, társaikhoz. Érdeklődnek a hiányzó társaik iránt.
- Elfogadják az adott tevékenység által megkívánt magatartási formákat. Egymást figyelmeztetik a szabályok megszegése esetén.
- Konfliktus helyzetben társaikkal egyezkednek.
- Figyelemmel, türelemmel hallgatják meg az óvónő és társaik közlését, kérdését.
- Önként, vagy az óvónő kérésére bekapcsolódnak a tevékenységekbe, figyelnek az óvónőre, és útmutatásainak megfelelően végrehajtják a feladatot, képesek nyugodtan ülni.
- Tisztelettel viselkednek a felnőttekkel, a csoportba érkező vendéget szeretettel fogadják.
- Ébredezik bennük a közösségi tudat, szívesen dolgoznak a közösségért, bíznak önmaguk képességeiben.
- Érvényesítik kezdeményezőképességüket, kinyilvánítják tartósabb érdeklődésüket.
- Az óvodai közösség életét zavaró megnyilvánulást tapasztalva, kísérletet tesznek a megoldásra. Szociálisan éretté válnak az iskolakezdésre.

4.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Célja: Az anyanyelvi neveléssel kapcsolatos feladatainkat valamennyi tevékenységi formában kiemelten fontosnak tartjuk. Különösen hangsúlyt fektetünk az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére, az anyanyelvi képesség fejlesztésére, a kommunikációs képességek alakítására beszélő környezettel.

Feladat:

- Az értelmi nevelés során a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, alkotóképesség) fejlesztése történik. Hangsúlyt fektetünk a képzelet és kreativitás fejlődését elősegítő élethelyzetek és ösztönző környezet biztosítására.
- Az egész nap folyamán - ha mesélünk, ha kapcsolatot teremtünk gyermekkel vagy felnőttel, ha szokásokat, szabályokat alakítunk - példaértékű beszéddel, követésre méltó nyelvhasználattal tesszük. Mondanivalónkat érthető, világos formában közöljük.
- Figyelmet fordítunk a gyermekek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és válaszok igénylésére, a természetes beszéd és kommunikációs kedv fenntartására, ösztönzésére.
- Figyelembe vesszük a család nyelvi kultúráját, az egyes gyermek eltérő fejlődési ütemét. Külön figyelmet fordítunk a nyelvileg gátolt gyermekre, felderítjük a probléma okait, szükség esetén kérjük a logopédus segítségét. Gondozási tevékenység közben kialakítjuk a természetes párbeszédet. Arra ösztönözzük a gyermekeket, szükségleteiket, kívánságaikat bátran, természetes módon fejezzék ki.
- Segítsünk a gyermekeknek abban, hogy a tevékenységek közben gyakorolják az együttműködést, segítő kifejezéseket, az érintkezés udvarias formáit.
- A játék, főleg a szerepjáték számtalan lehetőséget teremt a kommunikációra, általa gyakorolják a különböző helyzetekhez illő beszédmódot, nyelvi eszközök használatát.
- A munkajellegű tevékenységek közben megfogalmazzuk a szabályokat, elmondjuk az eszközök nevét, megbeszéljük a munkamegosztás módját, s ezzel bővítjük a nyelvhasználat területeit.
- A nyelvi képességek fejlesztésének leghatékonyabb eszköze a mese- vers, bábozás és dramatikus játékok. Ezeken keresztül elsajátítják a helyes ejtést, a tiszta beszédhallást és a nyelvtanilag helyes beszédet. Bővül a szókincsük, új fogalmakat ismerhetnek meg. A bábjátékban és a dramatikus játékban kibontakoztathatják önkifejezésüket, lehetőséget adnak a társalgási kedv fokozására, önálló versmondásra, mesélésre.
- A mondókák mondása, énekek ismételgetése, segítse a szavak szép, pontos kiejtését. A mondókák, énekek szövegének hanglejtése, hangsúlya, ritmusa, hangerejének utánzása éreztesse meg a nyelv kifejező erejét, szépségét. Az éneklési készség fejlesztését szolgáló hangutánzó szavak éneklése segítse a magán és mássalhangzók pontos képzését, kiejtését. Az énekes játékok is alkalmat adnak a szókincs bővítésére.
- Lehetővé tesszük a gyermek számára, hogy elmondja véleményét a belső képekről, amelyet meg akar jeleníteni rajzolás, mintázás, festés közben. Ösztönözzük arra, hogy kifejthesse véleményét arról, milyen érzelmeket, esztétikai élményt váltott ki belőle mások alkotása.
- A külső világ tevékeny megismerése közben biztosítjuk a gyermek számára, hogy ismerkedjen az anyagok, tárgyak nevével, tulajdonságot, minőséget jelző kifejezésekkel, viszonyítást kifejező szavakkal. Lehetőséget adunk a látottak folyamatos elbeszélésére, kérdések feltevésére.
- Matematikai tapasztalatokhoz juttatva és a mozgásos tevékenységek során megismertetjük őket szaknyelvi kifejezésekkel, fogalmakkal. Segítjük őket abban, hogy

képesek legyenek ítéletalkotásra, a relációk, mennyiségek és térbeli kiterjedések megfogalmazására.

- Rendszeresen felhívjuk a szülők figyelmét arra, hogy a gyermek érzelmi, értelmi fejlődésében, szülő- gyermek kapcsolat erősítésében nagy szerepe van a közös beszélgetéseknek, a beszélgetést kísérő közös tevékenységnek.

Fejlődés eredménye az óvodáskor végére:

- A természeti és társadalmi környezetről szerzett tapasztalatok által kialakul a valósághű észlelés.
- Tapasztalatait, élményeit emlékezetében felidézi.
- Tapasztalatait, élményeit képes kifejezni szóval, tevékenységgel, rajzzal.
- Képes elemi következtetések levonására, egyszerű ítéletalkotásra.
- Képes önálló döntéshozatalra.
- Képes a feladatok gondolati véghezvitelére: helykeresés, eszközkiválasztás, társválasztás.
- Kedveli, ismeri a fejlesztőjátékokat, társasjátékokat
- Életkorának megfelelő szókinccsel rendelkezik, nyelvtanilag helyesen fejezi ki magát.
- Képes a hallott szöveg megértésére, érti, használja a magyar nyelvet.
- Szívesen, bátran kezdeményez beszélgetést a felnőttekkel és társaival.
- Figyelmesen végighallgatja társait, a felnőtteket.
- Beszéde megfelelő sebességű, jól érthető, többnyire megfelelő hangsúlyozású

5. Az óvodai élet megszervezésének elvei

5.1. Személyi feltételek

Az óvodában a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll, kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személye meghatározó a gyermek számára. Intézményünkben a dolgozói létszám megfelel a törvényi előírásoknak. Óvodánkban jelenleg *6* óvónő felsőfokú, végzettséggel rendelkezik. A pedagógiai önállóságot biztosítja, hogy az óvoda élén szakmailag független intézményvezető áll. A nevelőtestület munkáját 3 dajka és egy pedagógiai asszisztens segíti.

A tálalókonyhában egy fő konyhai kisegítő dolgozik, a fűtési, karbantartási, udvarrendezési munkálatokat az önkormányzat karbantartói végzik.

Az óvónők folyamatosan részt vesznek továbbképzéseken, a tapasztalatok átadásának rendszeres, szervezett formája van. A feladatok elosztásánál meghatározó az óvónők többlettudása, érdeklődési köre.

A veszélyeztetett gyermekek érdekeit a gyermekvédelmi felelős, az óvodavezető képviseli. A gyermekek egészséges fejlődését rendszeresen ellenőrzi a védőnő, a fogorvos, évi egy alkalommal az orvos. A beszédhibák korrigálása és a különböző részterületeken való lemaradás gyógypedagógus, logopédus, gyógytornász, néptáncoktató közreműködésével hatékonyan megoldott.
A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek nevelése során feladatunk lehetőséget teremteni ahhoz, hogy a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét.

5.2. Tárgyi feltételek

Óvodánk rendelkezik a pedagógiai program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel.
1990-ben költözött a község bölcsődéjének üresen álló épületébe. Belső és külső adottságai lehetőséget nyújtanak a gyerekek megfelelő neveléséhez, gondozásához.
2007 óta folyamatosan épül, szépül. Pályázati és önkormányzati segítséggel megtörtént valamennyi nyílászáró cseréje, belső és külső festés, mázolás, akadálymentesítés.
2009-ben az óvoda külső felújítása, 2012-ben a tető teljes cseréje, majd 2017-ben egy átfogó, külső és belső képet is érintő felújítás valósult meg, részben uniós pénzből, részben pedig Tengelic Község Önkormányzatának jóvoltából. A korszerűsítés érintette többek között a nyílászárókat, az óvoda fűtését, a hideg-és melegburkolatot, új vizesblokkok létesültek, modern takarítóeszköz-tároló és egy pelenkázó helyiség is kialakításra került. Már az óvoda épületébe lépés előtt csodaszép, esztétikus külső, az épületbe lépve pedig korszerű, meleg, barátságos, tágas, kényelmes belső kép fogadja az ide látogatókat.
A gyermekek óvodai életének színterei otthonosak, barátságosak, játékra motiválóak, amelyek alakításában a gyermekek adott szükségletük, tevékenységük szerint vesznek részt. Lehetővé teszi mozgás- és játékigényük kielégítését, harmóniát árasztó színekkel, formákkal, természetes anyagokkal. A gyermekek által használt tárgyi felszereléseket, játékokat, eszközöket számukra hozzáférhető módon és a biztonságukra figyelemmel helyeztük el. Óvodánk egyidejűleg biztosítja a megfelelő munkakörnyezetet az óvodai munkatársaknak, és lehetőséget teremt a szülők fogadására is.
2020-ban megkezdődött a mini bölcsőde épületének hozzáépítése az óvodához. Az új épület kialakítása uniós forrásból és a fenntartó anyagi támogatásával történt. 2021. augusztus elején el is indult új szolgáltatásunk, ezzel is segítve a kisgyermekes szülők munkába állását.
A Szülői Szervezet hatékony támogatásával megrendezett jótékonysági bálok, Mihály-napi vásárok bevételéből, illetve a Felnövekvő Nemzedékért Alapítvány segítségével játékokat, új asztalokat, székeket, függönyöket, karnisokat, fektetőket, ovis zsákokat vásároltunk. Udvarunk tágas, EU-s szabványnak megfelelő játékokkal felszerelt.
Szakmai eszközállományunkat is folyamatosan fejlesztjük, bővítjük. Csoportszobáink, öltözőink esztétikusak, hangulatosak. Ez nagyban köszönhető a dolgozók keze munkájának, igényességének, ízlésvilágának.
A negyedik csoportszobát tornaszobának használjuk, itt zajlanak a néptánc és gyógytorna foglalkozások. Egyéni fejlesztéshez rendelkezésünkre áll fejlesztőszoba, illetve itt zajlik a hitoktatás is.
Konyhánk melegítőkonyhaként működik.

5.3. Az óvodai élet megszervezése

A gyermekek egészséges, tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a feltételeket a napirend és hetirend biztosítja, valamint növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg. Fontos, hogy a napirend igazodjon az egyéni szükségletekhez, a helyi szokásokhoz, igényekhez. A napi –és hetirendet a csoport óvodapedagógusai alakítják ki, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét. Önállóságukat segítve a gondozásnak is kiemelt szerepe van a gyerekek fejlődésében. A gyermekek megismerését és fejlődésüket különböző dokumentumok szolgálják. (anamnézis lap, fejlődési napló, Difer fejlődési napló, csoportnapló) Az óvodai nevelés pedagógiai program alapján valósul meg, mely magában foglalja a teljes óvodai életet.

Napirendünket folyamatosság és rugalmasság jellemzi, amely igazodik a gyermekek motiváltságához, aktivitásához és a változó környezethez. Fontos tartjuk a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítását, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét. A napi- és hetirendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki.

Az óvodai életünk szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást, nevelést végző munkatársakkal. Az óvodai élet megszervezése során törekszünk a személyes interakciókra, élőszavas mese és közösségi játékélmény biztosításával.

A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt.

A gyermek fejlődésének nyomon követése a tanköteles kor betöltését megelőző nevelési évtől az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségek és képességek rögzítésével egészül ki a kötelező dokumentumban az iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység tervezése érdekében.

Foglalkozások szervezése a nevelési év folyamán

3 -4 évesek	október 15 - május 31-ig.
4 -5 évesek	október l - május 31-ig
5-6-7 évesek	szeptember 15 - május 31-ig

Napirend:

6.30 - 11.45-ig	Gyülekezés, játék a csoportban és az udvaron, mindennapos testnevelés, tisztálkodás, tízórai, kötetlen vagy kötelező foglalkozások szervezése.
11.45-12.40-ig	Tisztálkodás, ebéd, készülődés a pihenéshez.
12.40-15.30-ig	Mesélés, pihenés, ébresztés, ágyazás, tisztálkodás, uzsonna.

15.30-17.00-ig	Játék az udvaron vagy csoportszobákban, az időjárástól függően.

A szervezett tanulás munkaformái

Frontális	Mozgás, (testnevelés), mindennapos testnevelés, vers, mese, dramatikus játék, ének, zene, népi játék, tánc, külső világ tevékeny megismerése, matematikai ismeretek, rajz, mintázás, kézimunka
Mikrocsoportos:	Ének, zene, népi játék, tánc, rajz, mintázás, kézimunka, külső világ tevékeny megismerése, pl. kerti munka, környezet szépítésével kapcsolatos munkák stb., matematika ismeretek.
Egyéni:	Részképességek fejlesztése egyéni igények szerint.

Szervezett tanulás formái és időkeretei – hetenként

A fejlesztés tartalmi eszközei	3-4 évesek	4-5 évesek	5-6-7 évesek
Rajzolás, mintázás, kézimunka:	1 kötetlen 10-15 perc	1 közvetve kötelező 15-20 perc	2/ 1 kötelező 1 kötetlen 25- 35 perc
Ének, zene népi játék, tánc:	1 kötetlen 10-15 perc	1 kötelező 15-20 perc	2/ 1 kötelező 1 közvetve kötelező 30-35 perc
Külső világ tevékeny megismerése	1 kötetlen 10-15 perc	1 közvetve kötelező 15-20 perc	2/ 1 kötelező 1 közvetve kötelező 30-35 perc
Matematikai ismeretek	----------	1 kötelező 15-20 perc	1 kötelező 25-35 perc
Mozgás, mozgásos játékok Mindennapos testnevelés	1 kötelező 10-15 perc 7-10 perc	1 kötelező 15-20 perc 10 perc	2 kötelező 30-35 perc 10 perc
Mese - vers, dramatizálás:	1-2 kötetlen ill. közvetve kötelező 5-10 perc	2-3 kötetlen ill. közvetlen kötelező 10- 15 perc	2-3 kötetlen ill. közvetve kötelező 15-20 perc

A gyermekek gondozása és nevelése 3 csoportban folyik, a gyermekek három évig ugyanabban a csoportszobában élik óvodás életüket. Szerkezete alapján homogén és részben osztott

csoportokat alakítottunk ki. Kiscsoporttól iskolába lépésig ugyanazok az óvónők nevelik, jelenleg havi váltásban.

5.4. Innovatív munkánk:

2013 óta egyre gyakrabban jelenik meg tervező munkánkban a **projekt módszer**, ami a gyerekek érdeklődésére épül, az óvodapedagógus és gyerek közös tevékenységén alapszik és projektek sorozataként szervezi meg a megismerési folyamatot. A projektek komplex feladatok, középpontjukban valamilyen gyakorlati természetű probléma áll.

Miért szeretjük a projekt módszert?

- Cselekvésben, élettevékenységben fejleszti a személyiséget, nem a felnőttől származó feladathelyzetben.
- Nem foglalkozási ágakra bontva ismerteti meg a gyermekeket a világgal, hanem szervesen összetartozó tartalmakkal, lehetőségekkel.
- Biztosítja a cselekvés végzésekor jelentkező gyermeki választásokat és az egyedi megoldások variánsait.
- Teret ad a váratlan módosításnak, kiegészítésnek.
- Mozgósítja a gyermekben az aktuális és tapasztalati érzelmeket, azt a cselekvési módot, amely jelzi fejlettségét, szociabilitását, illetve az egyéni világlátását, szemléletét.
- Biztosítja a hatékony tanulást, mert nem csak a figyelem, emlékezet, beszéd fejlődik, hanem az összes pszichikus folyamat aktiválódik.
- Nem az életre készít fel, hanem az élethelyzetekre.

A projekt módszer jellemzői:

- Egy probléma, témakör több szempontú feldolgozása, megismerése.
- A témakörök témákra bomlanak, s ezek tevékenységekben valósulnak meg.
- A feldolgozandó projekt nem azonos a klasszikus ismeretkörökkel/pl.évszak/, hanem a gyerekek érdeklődésétől függően integrálja az egymáshoz kapcsolódó ismereteket.
- A tevékenységek érvényesülhetnek szabad játékban és a felnőtt által felajánlott tevékenységben. A kettő jól elkülönül egymástól. A szabad játékban a projekthez gyűjtött, bevitt, készített tárgyak, információk kötetlen felhasználása történik, a gyerekek egyéni ötletei alapján. A tevékenységrepertoárt a pedagógus állítja össze úgy, hogy a gyerekek különböző fejlettségű bekapcsolódása lehetővé váljon.
- A projekt több nap, vagy hét folyamán teljesedik ki és közben is változik a gyerekek újabb elképzeléseivel.
- A megvalósuláshoz a család, szülők támogatása, közreműködése szükséges. A szülő szakértőként jelenhet meg egy meghatározott tevékenység bemutatásakor.
- A játék, a munka, a tanulás ötvöződik, a gyermek tevékenységében nem elkülöníthető módon érvényesül.
- A projekt szelleme, gondolatisága a környezet külső megjelenésében is tükröződik. Így az új projekttel a csoport képe megváltozik.

A projekt gyakorlati megvalósítása:

- Gyermekeket az adott időszakban legjobban érdeklő, leginkább foglalkoztató élmények, problémák, tárgyak feltérképezése
- A terv elkészítése a csoportnaplóba. Ennek apja a gyerekekkel történő beszélgetés, mely során kiderül: mit tudnak az adott témáról, mit szeretnének csinálni, mit akarnak megtudni. A pedagógus is elmondja javaslatait.
- A témakör integrált lehetőségeinek feltárása, és ennek megfelelő tevékenységek keresése.
- A megvalósításhoz szükséges források feltárása, megszervezése. Elsődleges a családból érkező segítség, szülők bekapcsolása. Igen jelentősek a csoportos élmények formái/helyszíni tapasztalatgyűjtés/, a szükséges anyagok, eszközök közös gyűjtése. Tehát fel kell mérni, hogy mire van szükség.
- A terv véglegesítése. A fontosabb tevékenységek egymásutániságának megállapítása, végiggondolva a fejlesztés lehetőségeit, a képességek alakításának feltételeit.
- ***Várható eredmények:*** A pedagógus az egyénre szabott tevékenységek megteremtésével sikerélményhez juttatja a gyermeket, elősegíti pozitív énképének, önbizalmának kialakulását. Tudja: a tanulás jutalma a felfedezés izgalma, a megismerés öröme.

BIZTONSÁGOS ÓVODA program: a 2021/2022-es nevelési évben nyertük el a Biztonságos Óvoda címet. A pályázatot a Közlekedéstudományi Intézet és az ORFK Balesetmegelőzési Bizottsága hirdette meg. Egy pedagógusunk részt vett a képzésen, majd az óvoda nagycsoportosaival számos feladatot elvégezve és dokumentálva kellett benyújtani a pályázatot. A sikeres pályázat után az ORFK munkatársa adta át a Biztonságos Óvoda táblát, amit mindjárt el is helyeztünk az épület homlokzatán.
A program azon távlati cél elérésének egyik megalapozó tevékenysége, hogy a hazai közúti közlekedési kultúra, a közlekedők biztonságorientált felkészültsége a legfejlettebb országok szintjére emelkedjen. Ennek érdekében a megfelelő felkészítés már a legkisebb korcsoporttól kezdve tudatos munkát igényel. A Biztonságos Óvoda Program további célja, hogy óvodánkban ösztönözzük és segítsük a közlekedésre nevelés megvalósítását. Mivel óvodás korban még nem beszélhetünk önálló közlekedésről, ezért a korosztálynak megfelelően az alapok elsajátításához módszertani segítséget kaptunk a pályázat kiíróitól, amely eszközként szolgál az óvodapedagógusoknak az ismeretek átadásában. A program az óvodapedagógusok mellett az óvodás korosztály és a szülők megszólítására is alkalmas a legfontosabb közlekedésbiztonsági ismeretek széles körben történő terjesztésére érdekében. További programelemet jelent a résztvevő óvodákkal való folyamatos kapcsolattartás és utógondozás is.
A program végén a továbbképzést végzett, a foglalkozásokat megtartó pedagógusunk egy ún. monitoring kérdőív segítségével felmérte a gyermekek tudását, közlekedési ismereteit, amiből megismertük a gyermekek aktuális ismeretszintjét az elvárt ismeretekhez képest.

A program alapján célunk:
a 3-6 éves gyermekek szociális kompetenciáinak fejlesztése a közlekedésre nevelés pedagógiai- és pszichológiai eszközei és módszerei segítségével. Az életkornak megfelelő biztonságos közlekedéshez szükséges képességek, készségek kialakítása, fejlesztése.
Feladataink:

- A közlekedési kultúra kialakítása: a közlekedési attitűd, ismeretek, képességek.
- Közlekedési magatartása kialakítása: a közlekedő ember várható, szokásos viselkedése. Az óvodás gyermek leggyakoribb szerepei: gyalogos, utas, 5-7 éves korában kerékpáros.
- Közlekedéshez szükséges képességek fejlesztése: téri tájékozódás, figyelem, emlékezet, problémamegoldó gondolkodás, képzelet, észlelés fejlesztése.

A program elemei, melyeket rendszeresen beépítünk nevelő munkánkba:

1. Közlekedési alapismeretek óvodáskorúaknak
    - A biztonságos közlekedéshez szükséges általános ismeretek
    - A közlekedés résztvevői és az út részei
    - Látni és látszani
    - Közlekedés futóbiciklivel, kerékpárral
2. Utazás autóban
    - Helyes viselkedés utazás közben
    - Gyermekbiztonsági rendszerek
    - Biztonságos ki-és beszállás
3. Közösségi közlekedés
    - Fel-, és leszállás járművekről
    - A járművel utasaira vonatkozó szabályok
    - Várakozás a megállóhelyen
    - Átkelés az úttesten busz-, és villamosmegállóból
    - Helyes, udvarias viselkedés utazás közben
4. Biztonság és játék
    - Biztonságos játék szabályai köztereken
5. A külső világ tevékeny megismerése
    - Balesetek megelőzése

Várható eredmények: a legfontosabb közlekedésbiztonsági ismeretek elsajátítása, ezáltal a közlekedési kultúra javításának elősegítése.

5.5. Az óvoda kapcsolatai

- A családdal

Az óvoda a családdal együtt azt kiegészítve szolgálja a gyermek fejlődését. Az óvodapedagógusok figyelembe veszik a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesítik a családközpontú intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

- Fontosnak tartjuk a családok megismerését a velük való szoros együttműködést. Körültekintően szervezzük meg az együttműködés formáit: céltudatosan látogatjuk a családokat (szülői igény szerint) még az óvodába kerülés előtt és a későbbiekben szükség szerint. A nyár folyamán meghívjuk a leendő szülőket, hogy ismerkedjenek az óvodával, lehetőséget adunk az „anyás beszoktatásra”, hogy a szülő megismerhesse az óvoda belső életét, szokásait, s mintát kapjon a gyermeke neveléséhez. Lehetővé tesszük a naponkénti rövid, lényeges közlésre szorítkozó

párbeszédet, hogy a szülő teljes mértékben tájékozott legyen a gyermekével történt napi lényeges eseményekről.

- Úgynevezett „szülői levél” és faliújság szerkesztésével is lehetőséget biztosítunk a tájékozódásra.
- Bevonjuk őket a programok szervezésébe, lebonyolításába, szorgalmazzuk az azokon való részvételüket.
- Szervezünk külön gyerek - szülő kirándulásokat, programokat.
- Nyitottak vagyunk, módot adunk arra, hogy a szülő a csoportban megfigyelhesse gyermekét (nyílt napok).
- Csoportonként hozunk létre SZMK-et. Támaszkodunk rájuk, erősítjük kezdeményező koordináló szerepüket.
- Különös figyelemmel, tapintattal és realitással adunk tájékoztatást a szülőnek saját gyermekéről.
- A családdal kapcsolatosan minden információt diszkréten kezelünk.
- Figyelemmel kísérjük a családok életében bekövetkező változásokat, ha erre szükség van, felajánljuk az intézménnyel együttműködő szakemberek (családsegítő, szociális segítő, gyermekvédelmi felelős) segítségét.
- Tájékoztatjuk a szülőket az óvoda tartalmi munkájáról, módszereinkről, tervezett eseményekről, programokról, tanfolyami lehetőségekről.
  Tájékoztatjuk a szülőket a helyi iskola, faluház, könyvtár programjáról, egyéb rendezvényekről.

- Az iskolával

A helyi általános iskolával évek óta szoros és jó kapcsolatot ápolunk. Közös rendezvényeink hagyománnyá váltak. (kisze járás, Mazsola-avató, Márton nap, szüreti mulatság)
Továbbra is szeretnénk nagy hangsúlyt fektetni az óvoda-iskola átmenet megsegítésére.

- leendő 1. osztályosok látogatása az iskolában
- leendő 1. osztályos pedagógus látogatása az óvodában
- nagycsoportos szülők tájékoztatása az iskolai nevelő-oktató munkáról
- óvónők látogatása az 1. osztályban

- A mini bölcsődével

Az átmenet megkönnyítése a bölcsőde és az óvoda között. Kölcsönös látogatások - az óvónő meglátogatja a gyermekeket a mini bölcsődében, a nagyobb gyermekek is többször ellátogatnak az óvodába. Rendezvények, ünnepek látogatása, közös programok szervezése. Fokozatos beszoktatás az óvodába (szülő, kisgyermeknevelő segítségével). Kölcsönös tapasztalatcsere, tájékozódás a gyermekek fejlődéséről. Az óvodapedagógusok és kisgyermeknevelő kölcsönösen részt vesznek a szülői értekezleteken, közös programokon.

- Közművelődési intézményegységekkel

Rendszeresen igénybe vesszük a község könyvtárát, könyvkölcsönzés, kiállítások látogatása, esetenként irodalmi kezdeményezések alkalmával (költészet napi felolvasó est, ünnepek, mesehallgatás).

A Faluházban tartjuk a nagyobb rendezvényeinket és látogatjuk a ház által szervezett gyermekprogramokat.

- Kapcsolatépítés külhoni magyar óvodával

2016 óta tartunk fent kapcsolatot községünk testvértelepülésén található óvodával, az Ukrajnában található szőlősgyulai „Harmatcsepp" óvodával. Részt vettünk az óvoda ünnepélyes megnyitóján, illetve a településünkön nyaraló szőlősgyulai gyerekekkel magyar nyelvű mesekönyveket, szakmai anyagokat, egyéb adományokat küldünk az óvoda részére. Amint lehetőségünk nyílik rá, a szakmai kapcsolatot is szeretnék szorosabbra fűzni az óvodával, a Kárpát-medence magyar nyelvű oktatási intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében.

- Egyéb intézményekkel

Az óvoda kapcsolatot tart fenn a fenntartóval, a szakmai szolgáltató intézményekkel, pedagógiai szakszolgálattal, egészségügyi szakszolgálatokkal (védőnő, orvos, fogorvos, a tartós gyógykezelés alatt álló gyerekek egészségügyi ellátását biztosító szolgáltatóval), a gyermekjóléti szolgálattal, a Faluházzal, a könyvtárral. A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükséglethez. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda nyitott és kezdeményező.

6. Az óvodai élet tevékenységformái, az óvodapedagógus feladatai

6.1. Játék

Az óvodai nevelés legfejlesztőbb és legfontosabb tevékenysége a játék. A kisgyermekek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó benyomásait játékában jeleníti meg. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a mozgást, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé.

A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt. Az óvodapedagógus jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült játékot, játékkapcsolatok kialakulását. Együtt játszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával biztosítja az élményszerű játék kibontakozását.

Feladat

- A játék a gyermek alapvető tevékenysége. Meg kell teremtenünk azokat a feltételeket (élményeket, élményszerzési lehetőségeket, körülményeket, eszközöket, helyet) amelyek biztosítják, hogy a játék a gyermek számára örömforrás legyen. Az élmények, tapasztalatok a játék tartalmát gazdagítják, s ezért lehetővé kell tenni, hogy ezeket játék közben újra átélhessék.
- A napirendben a játékra fordítjuk a legtöbb időt, hangsúlyt helyezve a szabad játék túlsúlyának fontosságára. Bizonyos idejű felfüggesztését jelenti csupán a gondozási teendők, munka jellegű tevékenységek, a szervezett tanulás bonyolítása.

- A szabad játék során a gyermekek feszélyezettség nélkül tudjanak önállóan vagy társaikkal önfeledten játszani. A gyerekek játékát közvetett, indirekt módon irányítjuk, hagyjuk, hogy saját elgondolásaikat megvalósíthassák, fantáziájuk, hangulataik, érzelmeik szabadon megnyilvánulhassanak.
- Csak akkor avatkozunk be a gyermeki játékba, ha ezt indokoltnak érezzük, ha a játék továbbfejlesztése indokolja, ha a konfliktust a gyermekek nem tudják önállóan megoldani, ha technikai segítségadásra van szükség.
- Fontos a különböző játékokhoz szükséges hely biztosítása. Az összegyűjtött tárgyaknak, terméseknek, növényeknek külön helyük van, úgyszintén a rajzoláshoz, festéshez, gyurmázáshoz és egyéb tárgykészítő eszközökhöz szükséges anyagoknak, kellékeknek is megvan az állandó helye, melyek a játékidőben a gyermekek rendelkezésére állnak.
- Az udvaron ösztönözzük őket, hogy minél több nagymozgásos tevékenységet folytassanak.
- Az óvónők segítik az udvari szerepjáték kibontakozását, pl. népi játékok, mozgásos játékok, ügyességi játékok, a fedett teraszon babakonyha stb. feltételeinek megteremtésével.
- A gyermeki játékhoz sok eszközre van szükség, egyrészt a gyakorló játékhoz, melyek fejlesztik a gyermek pszichikus funkcióját, másodsorban a szerepjátékhoz (fodrász, orvos, konyha, bolt stb.) amely ösztönzi a gyermeket a szerepjátékra, de szükség van értelem és képességfejlesztő játékra is, amit a gyermekek egyénileg vagy mikrocsoportban az óvónővel játszanak.
- Az óvónő a játékhoz szükséges eszközök biztosítása mellett mintát ad a játékok helyes használatához, elrakásához, így a játékeszközök megőrzésére, rendben tartására szoktatjuk őket.
- A játékhoz kapcsolódva jelenjen meg a barkácsolás, a gyermek élje át az „Én készítettem” örömét.
- Az óvónő segítse a gyermeket abban, hogy a szerepjáték folyamán a beleélés kifejlett formája kialakulhasson, minél több szerepet megformálhassanak és a szerepegyeztetésben sikeresek, legyenek.
- A szerepjátékot egészítse ki az építő, konstrukciós játék.
- Az óvónő szerettesse meg a szabályjátékokat, adjon arra is lehetőséget, hogy hozzanak létre Ők is szabályokat.
- A rendszeres, többször ismétlődő meseélmény igazi táptalaja a dramatizálásnak, bábozásnak. A bábozás először az óvónő bábjátékával jelenjen meg az óvodában. Legyen a csoportnak kedvenc bábja, akinek szívesen elmondják sikereiket, örömüket, bánatukat. Bábozáshoz, dramatizáláshoz szükséges kellékeket az óvónő a gyermekkel közösen is készítsen.
- Folyamatos figyelemmel kísérjük és megköveteljük, hogy az alapvető viselkedési, udvariassági szokásokat a játék keretében, folyamatában is tartsák be.
- Figyelemmel kísérjük, hogyan szervezik játékukat, valósítják meg elképzeléseiket, az egyes gyermek hogyan viselkedik játék közben, milyen szerepet vállal, milyen mértékben éli bele magát szerepeibe. Ezeket a gyermeki megnyilvánulásokat jelzésként értékeljük a gyermek érzelmi, hangulati állapotáról, az értelmi képességek, a beszéd alakulásáról.
- A televízióban látott filmek, számítógépes játékok hatására egyre több agresszivitás figyelhető meg a gyermekek játékában. A nemkívánatos viselkedési megnyilvánulásokkal szemben, a helyzettől függően, beszélgetésekkel, a játék vagy a tevékenység más irányba terelésével próbálunk megoldást találni.

- Szükségesnek tartjuk, hogy a szülőket meggyőzzük arról, hogy mennyire fontos a gyermekükkel való közös játék az érzelmi fejlődésben, a szülő- gyermek jó kapcsolatának alakulásába

Fejlődés eredménye az óvodáskor végére

- Értsék meg és fogadják el játszótársaik elgondolásait, tevékenységük logikáját.
- Alkalmazkodjanak a játék szabályaihoz.
- Tudjanak lemondani egy- egy játékszerről.
- Játékukban dominánsan jelentkezzen szerepjáték.
- Képesek legyenek olyan játékhelyzetet létrehozni, amelyekben tapasztalataikat, élményeiket ábrázolhatják Egy- egy játéktémában több napon keresztül együttesen vegyenek részt.
- Ismert meséket többször bábozzák, dramatizálják.
- Barkácsolással készítsenek kiegészítő játékszereket, s ezeket használják is fel játékukban, dramatizálásban, bábozásnál.
- A konstruáló - építő játékban hozzanak létre bonyolultabb alkotásokat és kapcsolják a szerepjátékhoz. Legyenek képesek a különböző anyagok, eszközök kombinált alkalmazására.
- Élvezzék a szabályjátékokat. Legyenek képesek az óvodáskor végére olyan szabályjátékok megtanulására és gyakorlására, melyek nagyobb ügyességet, vagy szellemi erőfeszítést igényelnek. A játékhoz kapcsolódó szabályokat tartsák be.
- Társas viselkedésükben jelenjenek meg az óvoda által megkívánt viselkedési normák.

6.2. Verselés, mesélés

A mese feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, tanítja a megfelelő viselkedésformákat.

.

Feladat:

A verset, mesét napi élményként biztosítjuk a gyermeknek, Szeretnénk elérni, hogy minden gyermek számára várt, örömteli élmény legyen az irodalmi művek hallgatása, és azt kérje is. Törekszünk a felhasznált irodalom igényes összeállítására, a 3-6-7 éves korban megjelenő jellegzetes tartalmak biztosítására. Különös gonddal alkalmazzuk a verset, mondókát, mesét a beszoktatás ideje alatt (ölbeli mondókák, játékok). Az egyszerű állatmeséken keresztül fokozatosan szoktatjuk rá a gyermekeket a mese figyelmes végig hallgatására. Rövid jelenetek bemutatásával ismertetjük meg velük a bábokat. A mese, vers, dramatikus játékokhoz csak kellékeket használunk, ami elősegíti a képzeleti képek előhívását, a meséhez való erős kötődés kialakulását. Lehetőséget adunk a gyermekeknek a mesemondásra, bábozásra, az örömteli élmény biztosítása mellett segítségül a szorongások, indulatok oldására, levezetésére. Kedvet ébresztünk arra, hogy maguk is találjanak ki mesét, a folytatásos meséknél próbálják meg a mesék önálló befejezését. Az óvónők a meseszereplők jellemző tulajdonságai alapján megerősítik a mese erkölcsi mondanivalóját. A vers és a mese élményei megelevenednek a rajzaikban is. Mivel ebben az életkorban a gyermek és mesélő felnőtt érzelmi kapcsolata nagyon fontos, ezért az élőszavas mesét tartjuk természetesnek. A mondókák, dúdolók, versek

hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez, ezzel megalapozva a könyvekhez való pozitív érzelmi kapcsolatukat, ami elősegíti az olvasóvá válást. Ezek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak, eközben fejlődik emlékezetük, képzeletük, szókincsük. A mesélés szokásainak, rítusainak kialakítása segíti a gyermeket a ráhangolódásra és a mesék befogadására.
Előnyben részesítjük az erkölcsi tartalmakat, hordozó népmeséket, melyeknek hangulata, nyelvezete, törvényei könnyen átláthatók a gyermekek számára, de helyet adunk a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek, valamint más népek, nemzetiségek meséinek is. Alkalmi versekkel hangulatossá tesszük ünnepeinket. Meggyőzzük a szülőket, hogy milyen sokat jelent a rendszeres meghitt együttlét, élő mesemondás. A mese, vers, dramatikus játékok által fejlesszük a nyelvi képességeket: ezeken keresztül elsajátítják a helyes ejtést, tiszta beszédhallást és a nyelvtanilag helyes beszédet, új fogalmakat ismerhetnek meg, kibontakoztathatják szabad önkifejezésüket, lehetőséget adnak a társalgási kedv fokozására, önálló versmondásra, saját vers –és mesealkotásra ezeket mozgással és ábrázoló tevékenységgel is kifejezve.

A gyermek tevékenységei:
3-4 éves korban: a versanyag altató, hintáztató, ujj - kiszámoló, állathívogató, hangutánzó népi mondókák felfrissítése, újabbakkal való kiegészítése. A mesék cselekménye egyszerű és áttekinthető. Az állatmesék változatos és gazdag világa, jeles szerzők ritmikus versei, történetei alkalmasak arra, hogy a gyermekek ismereteit gyarapítsa10-12 mondókát, 10-14 új mesével ismertetjük meg őket.

4-5 éves korban a gyermekek számára a környezetről, időjárásról, évszakok megfigyeléséről, természeti jelenségek, tárgyak, állatok megszemélyesítésével létrehozott mondókákból válogatunk A mesék többfázisos szerkezetű állatmesék, népmesék. Helyet kapnak a mai magyar modern mesék is, és vidám, humoros versek4-5 mondókát,5-6 rövid verset,10-14 mesét ismerjenek meg.

5-6-7 éves korban az állatmesék, cselekményesebb népmesék, tündér és tréfás mesék, műmesék kerülnek a gyermekek mesetárába. Szívesen folytatja, a több napon át folytatódó meseregényeket. Megismernek népi mondókákat, közmondásokat, találós kérdéseket. Kiválasztott versek, mesék erősítik a környezet megszerettetését, néphagyomány ápolást, évszakok szépségének felismerését.15-20 verset, 15-20 új mesét ismernek meg. Az egyszerű meséket önállóan bábozzák, dramatizálják.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- A gyermekek szívesen ismételgetik a verseket, mondókákat.
- Várják, kérik a mesemondást, segítenek a feltételek kialakításában.
- Megszilárdulnak a mesehallgatáshoz kapcsolódó szokásaik.
- Figyelmesen csendben végig hallgatják a mesét, viselkedésükön, tekintetükön látszanak a belső képzeleti képek készítésének jelei.

- Szívesen mesélnek, verselnek, báboznak, dramatizálnak az óvoda többi csoportjának és a maguk szórakoztatására.
- Tudnak meséket, történeteket kitalálni, azt mozgással megjeleníteni, kifejezni.
- Folyamatos mesék, verses mesék, meseregények szálait össze tudják kötni.
- A mesékben elhangzottakról beszélgetnek, a szereplők érdekes szólásait, furcsa vagy széphangzású nevét megjegyzik.
- Mesekönyvek képeit önállóan is hosszan nézegetik, kérik a felnőttet, hogy meséljen róluk.
- Az olvasást utánozzák, egy - egy betű megfejtése iránt is érdeklődnek.
- A könyvekben a képek alapján megtalálják legkedvesebb meséiket.
- Ismerik a csoport gyermekkönyvespolcát, a könyvek között eligazodnak. Vigyáznak a könyvekre.

Óvodában ünnepelhető: Népmese napja: szeptember 30. Benedek Elek születésnap.

6.3. Ének, zene, népi játék, tánc

Feladat:

Megteremtjük azokat a feltételeket, amelyek felkeltik a gyermekek érdeklődését mindenféle zenei tevékenység iránt. A zenei anyag többsége a naptári évhez, a természet jelenségeihez, az évszakok változásaihoz, az emberi élet fordulópontjaihoz, valamint különböző – állami, egyházi, jeles – ünnepekhez fűződik.

Az éneklésen, ölbeli játékokon, népi gyerekdalokon, mondókázáson, dalos játékon, környezet hangjainak megfigyeltetésén keresztül növeljük a gyermekek biztonságérzetét, gazdagítjuk érzelemvilágát, segítjük gátlásaik feloldását. Kapcsoljuk dalainkat és mozgásanyagunkat a környezet megismerésére neveléséhez, mese - vershez, matematikai játékokhoz, ábrázoláshoz és a testneveléshez. Szorosabban kapcsolódunk az évszakokhoz, a népszokásokhoz, hagyományokhoz. Népi gyermekjátékok, mondókák, népdalok és a hozzájuk fűződő szokások alkalmazásával alapozzuk meg zenei anyanyelvünket. Mondókák, énekek ismételgetésével segítjük a helyes artikuláció, a szép, érthető beszéd kialakulását. A hangutánzó szavak éneklése segíti a magán és mássalhangzók pontos képzését, kiejtését. A sokféle dalos játék játszásával, pedig alkalmat adunk a szókincs bővítésére. Személyes példával ösztönözzük a gyermekeket az örömteli éneklésre, dalos játékok kezdeményezésére, zenehallgatásra. Ennek érdekében a tanult népi körjátékok eszközei és kellékei a gyermekek számára elérhető helyen vannak, és ezeket bármikor használhatják. Szívesen vesszük és ösztönözzük őket arra, hogy legyenek ötleteik, bátran improvizáljanak. Énekes beszélgetéssel, változatos dallamfordulatok bemutatásával kínálunk erre mintát. Fejlesztjük a gyermekek hallását, ritmusérzékét, zenei emlékezetét, esztétikus mozgását, zenei formaérzékét. Előtérbe helyezzük az élő zenét, sokat énekelünk, módot teremtünk - zeneiskolások bevonásával és hangszeres játékával (furulya) - arra, hogy néhány perces "hangversenyen" is részt vehessenek, hangszeres zenét is hallgathassanak. Dalos játékokkal fejlesztjük a csoportokban az összetartozást, a szerepekhez, az egymáshoz való alkalmazkodás képességének alakulását. A zenei képességfejlesztő játékokat mikrocsoportos formában is szervezzük, hogy jobban érvényesüljön a differenciálás, az egyéni fejlesztés. A dalos játékok játszása során fejlesztjük térbeli tájékozódásukat,

mozdulataik esztétikusabbá válnak, alakul testtartásuk, a helyes levegővétel. Nagycsoportosaink vegyenek részt néptánc foglalkozáson.

A gyermek tevékenységei

3-4 éves korban a dalanyag: 5-7 mondóka, 10-14 játékdal, 2-3 műdal. A mondókák hossza 2-4 motívum, a daloké 4-6. A hangjegyterjedelem nem lépi túl a tiszta kvint távolságot. A dalokban az egyszerű negyed és páros nyolcad ritmusok váltakoznak.

A dalok megoszlása hangkészlet szerint: sz – m:3 v. 4; l -sz-m:3 v. 4; m-r-d: 2 v. 3; sz-m-r-d: 2; d-l-sz. A játékok elsősorban kétszemélyes jellegűek, illetve egyszerű utánzó mozgással kísért szerepjátékok. Az óvónővel kisebb - nagyobb csoportokban énekelgetnek, megközelítően törekedjenek a tiszta éneklésre. Magasabb - mélyebb ének, beszéd, hangszer, hangok felismerése, és térbeli érzékeltetésének megpróbálása. A változatos szövegű és dallamú motívumok visszaéneklése 5 hangjegyterjedelemben. Halk - hangos közötti különbség megfigyelése, felismerése, alkalmazása a beszédben, zörejeken. Különböző zörejek, 2-3 hangszer hangszínének felismerése. Az egyenletes lüktetés érzékelése mondókázás, éneklés közben játékos mozdulatokkal. Egyszerű ritmusjátszó hangszerek használata. A zenehallgatás anyaga: egyszerű népdalok, műdalok énekes vagy hangszeres előadásban.

4-5 éves korban a dalanyag: 4-6 mondóka, 12-15 dal, 3-4 műdal. A mondókák hossza 4-6 motívum. A daloké 6-8. A dalok hangterjedelme nem lépi túl a nagy hatod (d-l és sz-m) távolságot. A 2/4-es dalokban a negyed és páros nyolcad mellett a negyed szünet is, szinkópa is előfordulhat. A dalok anyagában ünnepi és alkalomra szóló egyszerű dalok is szerepelnek. A dalok megoszlása hangkészlet szerint: sz-m: 2-3; sz-m-r-d: 2-3; l-sz-m: 2-3; d-l-sz: 1-2;
m-r-d: 2-3; m-r-d-l: 1; sz-m-d: 2-3. A dalokhoz kapcsolódó játékformák főként csoportos jellegűek: körjáték, szerepcserélő, sorgyarapító, párválasztó. A dalokat az óvónő indítása után megpróbálják önállóan, megközelítően tisztán csoportosan énekelni. A magasabb - mélyebb hangokat megkülönböztetik, térben mutatják. Visszaénekelnek szöveges motívumokat 6 hangterjedelemben, változatos dallam és ritmusfordulatokkal. A halk és hangos fogalompárt megértik, és alkalmazzák egyénileg is (beszéd, ének, taps). Dalokat felismernek dúdolásról, hangszerről. Kifejezik az egyenletes lüktetést játékos mozgással, tapssal, körbejárással. Változatos mozdulatokkal kiemelik a motívumok hangsúlyait. Kiemelik a dalok, mondókák ritmusát. A szöveges ritmusmotívumokat visszhangszerűen csoportosan és egyénileg is visszaéneklik. Felismerik a gyors és lassú közötti különbséget és alkalmazzák is. Az egyszerű játékos mozgásokat egyöntetűen, esztétikusan végzik (táncos jellegű mozdulatok). Használják a hangszereket a lüktetés és a ritmus kifejezésére. Óvónői minta alapján kis dallamfordulatokat találnak ki. A zenehallgatás anyaga: magyar és más népek dalai, énekes és hangszeres műzene, kánonok és kétszólamú darabok

.5-6-7 éves korban a dalanyag: 4-6 mondóka,16-20 dalos játék, 5-6 műdal. A mondókák hossza 6-12 motívum, a daloké 12-18 ütem. A dalok ritmusában megjelenhet a tizenhatod.. Hangterjedelem d-l-sz-m nagy hatod távolság.

Ünnepi és alkalmi dalok mellett más népek dalai is szerepelnek 6 hangterjedelemben. A dalok hangkészlete: sz-m:2; l-sz-f-m-r-d: 6-8; l-sz-m: 2; m-r-d-l: 2; sz-m-d: 1-2; m-r-d-l-sz: 2-3; m-r-d: 1-2; r-d-l-sz: 2; sz-m-r-d: 2-4.

A dalokhoz kapcsolódó játékformák: új térformák, sor és ügyességi játék, párjátékok, bonyolultabb mozgás. Csoportosan, önállóan és egyénileg tisztán énekelnek dalt és

motívumokat. Felismerik a halk, hangos, gyors- lassú fogalompárokat, és együtt is gyakorolják. Felismerik a dallamot a kezdő és belső motívumokról. Dallambújtatást rövid majd hosszabb motívumokkal, belső éneklésnél folyamatos tempóban végzik. Megfigyelik és megkülönböztetik a finomabb hangszíneket. Megismerik néhány hangszer hangját. Megkülönböztetik egymástól az egyenletes lüktetést és a ritmust és a kettőt össze is kapcsolják. Belső hallás alapján hangoztatni tudják a ritmust, dalokat, mondókákat felismernek ritmusukról. Önállóan használják az ütőhangszereket. Dallamokat találnak ki versekhez, mondókákhoz, énekelve is beszélgetnek. Motívumokat tudnak visszaénekelni kitalált szöveggel csoportosan és egyenként is folyamatosan. Zenehallgatás anyaga: magyar és idegen (a gyerekek nemzetiségi és etnikai hovatartozását figyelembe véve) népdalok, énekes és hangszeres műzenei darabok, igényesen válogatott kortárs művészi alkotások, hangszeres és énekes élőzene bemutatása (többszólamban is). Nagycsoportosaink vegyenek részt szakképzett oktató néptánc foglalkozásain hetente egy alkalommal.

Fejlődés eredménye az óvodáskor végén:

- A gyermekek élvezettel játszanak énekes játékokat, gátlás nélkül egyedül is tudnak énekelni. Tudják élvezettel figyelni a zenehallgatást.
- Tudnak mondókákat, 6 hangterjedelmű dalokat és 5-6 alkalmi dalt tisztán, szép szövegkiejtéssel énekelni. Tíz dalt olyan biztonsággal énekelnek csoportosan és egyénileg is, hogy elkezdeni is tudják. Egyszerű dallammotívumokat egyedül is tisztán vissza tudnak énekelni.
- A mondókákat, az egyenletes lüktetést kiemelve - a magyar beszéd ritmusa szerint mondják. Ismert dalt hallás alapján szöveg nélkül is tudnak énekelni, dúdolva, zümmögve vagy egyszerű szótagokkal.
- Felismerik a magas és mély éneklés közötti különbségeket, maguk is tudnak így énekelni, dalt kezdeni.
- Jól ismert dallamokat éneklés közben saját hallásuk alapján térben, kézzel mutatják. Felelgetős játékokat 2 csoportban, folyamatosan, segítség nélkül is el tudnak énekelni.
- Tisztán énekelnek vissza változatos dallammotívumokat csoportosan és egyénileg is.
- Ismerik a hangos és halk közötti különbséget, tudnak úgy énekelni, tapsolni, beszélni. Képesek zenei fogalompárokat, a dinamikai különbségekkel együtt felismerni, összekötni.
- A felnőtt minta spontán utánzásával az éneklés, zenélés részévé válik a gyermek mindennapi tevékenységének.
- Felismerik a dallamot dúdolásról, hangszerről.
- Tudnak dalokat - hallható jelre - hangosan és magukba énekelni, egy vagy több dallammotívum elbújtatásával is. Figyelik és megkülönböztetik a hangszínek finom eltéréseit. Zörejen, beszédhangon, énekhangon a természet és a környezet hangjain.
- Ismerkednek eredetiben néhány hangszerrel, azok hangjával, megszólaltatásuk módjával.
- Megkülönböztetik az egyenletes lüktetést a dal ritmusától. A különbségeket kifejezik cselekvéssel, énekkel és szavakba foglalva.

- A ritmus kiemelésekor figyelik a negyed szünetek pontos jelentéseit, de az egyenletes lüktetés pontos kifejezésekor nem állnak meg a szünetnél
- Jól ismert dalokat, mondókákat, jellegzetes ritmusuk alapján felismerik. A szöveges ritmusmotívumokat visszatapsolják, esetleg kétegységnyit is.
- Összehasonlítják és énekléssel, mozgással bemutatják a normál tempónál gyorsabbat és lassabbat. Így mozognak, tapsolnak, beszélnek, a tempókülönbségeket más fogalompárokkal is összekapcsolják pl. magasan és gyorsan beszélnek, mélyen és lassan énekelnek, halkan és gyorsan járnak, hangosan és lassan tapsolnak.
- Egyöntetűen körben járnak, szép testtartással, kézfogással. Az egyszerű játékos, táncos mozgásokat szépen megformálják.

6.4. Rajzolás, mintázás, kézimunka

Feladat:

Biztosítjuk az alkotó, alakító tevékenységhez szükséges jó minőségű, megfelelő méretű eszközöket, anyagokat, megismertetjük az eszközök használatával, a rajzolás, mintázás, és kézimunka technikai alapelemeivel, eljárásaival. Fejlesztési feladatainkat előre megtervezzük, de rugalmasan kezeljük, alkalmazkodunk a gyermekek spontán igényeihez. Olyan légkört teremtünk, melyben a gyermekek szívesen alkotnak, igényükké váljon a környezetük esztétikai alakítása, esztétikai élmények befogadása. Figyelembe vesszük a képességbeli különbségeket. Felkeltjük a különböző anyagokkal, eszközökkel való tevékenység vágyát. Biztosítjuk a motiváltságot, amely belülről serkenti a gyermeket. Gyűjtjük és elemezzük a gyermekek munkáit. Elősegítjük, hogy a szülők otthon is adjanak lehetőséget gyermekeiknek a rajzolásra, mintázásra, kézimunkázásra. Bevonjuk a szülőket a különböző anyagok gyűjtésébe. Az óvodapedagógus előtérbe helyezi a természetes anyagok, termések felhasználását. Feladata az új megoldások keresése, a kreatív, környezettudatos gondolkodásra, fenntarthatóságra való nevelés. Különböző méretű tárolóeszközöket készítünk, vásárolunk, melyek között a gyermekek biztonsággal eligazodnak. Festéshez, agyagozáshoz köpenyt biztosítunk. Olyan tárgyakkal, növényekkel vesszük körül a gyerekeket, amelyek esztétikusa és harmonizálnak egymással. Ápoljuk a néphagyományt (pl. gyöngyfűzés, sütés, főzés, agyagozás, tárgykészítő napi játékok), ismerkedünk népművészeti elemekkel. Biztosítjuk, hogy játék közben minél több lehetőségük legyen a különböző ábrázoló tevékenységek és technikák elsajátítására. A foglalkozások szervezését átgondoljuk (megtervezzük az asztalok, eszközök helyét, elrendezését). Segítséget nyújtunk, instrukciót adunk, ha az alkotó munka közben elakadnak. Ezen tevékenységek az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képi-plasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó- és rendezőképességek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermekek tér-forma és szín képzeteinek gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását.

A gyermekek tevékenységei:

3-4 éves korban Játék közben szabadon ismerkednek a különböző anyagokkal, eszközökkel és a technikai kivitelezés lehetőségeivel a képalakítás: megjelenik festéssel, zsírkrétával, színes ceruzával, papírragasztással, homokba, agyagba karcolással. Tetszés szerint használják a

színeket. Színek szerint szétválogatnak tárgyakat. Nagyobb felületre rajzolnak (homok, tábla, aszfalt). Tájékozódnak a kép síkjain: szélén, közepén. Jelzik a térviszonyokat, fent, lent, egymás mellett. A plasztikai munkák során: ismerkednek az anyagok alakíthatóságával, azok nyomkodása, ütögetése, gömbölyítése, gyurkálása, sodrása, mélyítése, simítása, karcolás stb. közben. Természeti tárgyakat gyűjtenek, ezeket válogatják, csoportosítják nagyságuk, színük szerint. Építés közben ismerkednek a tárgyak formáival, térbeli alakzatokkal, nedves homok, tapadó hó, dobozok, takarók használatával.

4-5 éves korban: Bővítjük alkotó - alakító tevékenységeiket. A játékhoz, bábozáshoz, dramatizáláshoz, építéshez stb. készítenek tárgyakat, eszközöket, ezeket kidíszítik. Részt vesznek a csoportszoba ünnepi kidíszítésében. Kifejezik élményeiket, elképzeléseiket, különböző eseményeket, tárgyakat egyéni módon. Képalakítás: Megjelenik az emberábrázolás, a színekben, a formákban való gyönyörködés. A környezetükben levő tárgyak, cselekmények, események megjelenítése emlékezet és megfigyelés alapján. Használják a különböző vastagságú ecseteket, ezáltal kidolgozottabb képeket készítenek, de készítenek képeket textilből, fonalból és termésekből is.

A plasztikai munkák során összehasonlítják a természeti tárgyakat forma és szín szerint is.

Agyagplaketteket készítenek nyomkodással, karcolással, szurkálással. Ember és állatformákat mintáznak, egyszerűbb ajándékot, bábot készítenek sokféle, könnyen megmunkálható anyagból (textil, bőr, fa, ágak, dobozok stb). Különböző technikákat alkalmaznak (vágás, tépés, hajtogatás, ragasztás,) Gyakorolják az arányokra osztást, felezés, negyedelés (pl. hajtogatás, agyagdarabolás, tépés során). Tapasztalatokat gyűjtenek az anyagok felületéről) sima, érdes, fényes, matt, kemény, lágy stb.) tulajdonságairól (pl. hajtogatható, téphető, gyúrható stb.). Az építés során létrehoznak kisebb - nagyobb formacsoportokat (Pl. várak), kialakítanak nagyobb térbeli alakzatokat (pl. dobozból, takaróból).

5-6 éves korban. Képeikben, plasztikai munkáikban kifejezik mesék, történetek, versek jeleneteit, szereplőit. Bővül tárgykészítésük. Díszítik és rendezik környezetüket a maguk készítette tárgyakkal, kellékekkel. Találkoznak műalkotásokkal is. A képalakítás során készítenek közösen képet földre, papírra, aszfaltra. Gazdagodnak technikai megoldásaik és eszközlehetőségeik (pl. domborművek, viaszkarcok, lenyomatok, makettek stb. készítése során). Rajzolt formáik gazdagodnak, s azok díszítése is változatos, Képesek ünnepi események, mesék versek énekes játékok ábrázolására. Keveréssel képesek újabb színeket előállítani, majd ezeket használni (pl. álarcok, bábok, díszletek, különböző méretű kompozíciók festése). A plasztikai munkák során képesek többalakos kompozíciók létrehozására (közösen) pl. mesejelenetek. Jellegzetességeik kiemelésével megmintáznak ember és állatalakokat, modelleket, bábokat, ajándékokat. Építéskor képesek nagyobb méretű elemekből térbeli alakzatokat összeállítani, pl.

ház, színpad, búvóhely, sátor stb., az építéshez szükséges tárgyakat, eszközöket önállóan előkészíteni. Télen építenek a hóban, tavasszal, nyáron a homokból.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végére:

- Képalakításuk során, egyéni módon jelenítik meg élményeiket, elképzeléseiket.
- Változatosan alkalmazzák a színeket, kedvenc színeiket gyakrabban használják.

- Változatos a formaábrázolásuk, hangsúlyozzák a megkülönböztető jegyeket, jellemző formákat.
- Emberábrázolásukban részformák jelennek meg, jelzik az egyszerű mozgásokat is.
- Plasztikai munkáik egyéniek, részletezőek. Tudnak formát mintázni elképzeléseik szerint a megfigyeléseik felhasználásával.
- Önállóan díszítenek tárgyakat.
- Fokozott önállósággal tudják alkalmazni a megismert technikákat (pl. papírhajtogatás, tépés, ragasztás, összeszerelés, varrás, kötözés stb.)
- Tevékenyen vesznek részt az őket körülvevő tér berendezésében. Bátrabbak, ötletesebbek a tér kialakításába, építésében.
- Rácsodálkoznak a látványra, tudnak gyönyörködni benne.
- A közös munka értékelése során szóbeli vélemény nyilvánítanak, s örülnek az eredménynek

6.5. Mindennapos mozgás

A gyermek legalapvetőbb szükséglete, természetes megnyilvánulási formája a mozgás. A rendszeres, örömmel végzett, közösségben történő testmozgás hozzájárul a gyermek optimális személyiségfejlődéséhez, továbbá az egészséges életvitel kialakulásához. A tevékenység alapvető szervezeti keretei a következők:

a) spontán, aktív szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenység,
b) irányított, mindennapos mozgásfejlesztés,
c) szervezett mozgásos tevékenység.

Az óvodai élet minden napján biztosított aktív szabad játék mellett hangsúlyosan jelennek meg az irányított mozgásos tevékenységek, amelyek játékos környezetben és játékba ágyazottan fejlesztik az alapvető mozgáskészségeket és a kapcsolódó fogalmi rendszert.

Az óvodába kerülő egészséges gyerekek szívesen mozognak. A nevelés minden napján lehetőséget teremtünk a mozgásra. Minden gyerek számára biztosítjuk a mozgáslehetőséget, amit szervezete és idegrendszere igényel.

A testnevelés foglalkozások keretén belül tervszerűen, de egyénre szabottan jelenik meg a testmozgás. Változatos, sokszínű, örömteli gyakorlási formákkal, játékokkal elősegítjük mozgáskoordinációjuk, finommotorikájuk fejlesztését, amivel az így szerzett tapasztalatok érthető és jól feldolgozható információt jelentenek számukra. A rendszeres mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok a szabad mozgásvágy megőrzésével kedvezően hatnak a kondicionális képességek (erő, állóképesség, teherbíró képesség,) fejlesztésére. A mindennapos irányított testmozgás részét képezhetik a zenére, zenei ritmusra végzett mozgásos feladatok, (népi) játékok és táncok (kiemelten a néptánc), amelyek jelentős mértékben segítik a mozgáskultúra játékos, táncos úton történő fejlesztését. A mindennapos testmozgás az óvodai tornaszobában, a csoportszobában vagy a játszóudvaron is megszervezhető. A szabad játék és irányított mozgástevékenység kiegészítik egymást, fejlesztik a gyerek személyiségének tényezőit: énkép, önkontroll, szabályok betartása, társakkal együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó képesség. Kialakul egészséges versenyszelleme. Hozzájárul a harmonikus, összerendezett, fegyelmezett nagy és kismozgások kialakulásához. A mozgásos játékok tervezése, szervezésekor nagy hangsúlyt fektetünk a szabad levegő kihasználásához.

Célja: A személyiség sokoldalú fejlesztése változatos mozgástevékenységeken keresztül.

Feladatok:

Fejlesztjük: állóképességet, erőnlétet, nagy és finommozgásokat, szem-kéz, szem-láb koordinációt, ritmusérzéket, testsémát, (testrészek ismerete, térbeli tájékozódás, dominancia, kezesség) mozgással kapcsolatos szókészletet, természetes mozgást, testi mozgásos képességeket: erő, ügyesség, gyorsaság, társra figyelés, állóképesség).

- Megteremtjük azokat a feltételeket melyek, elősegítik a gyermek biológiai fejlődését, a szervezet teherbíró, ellenálló és alkalmazkodó képességét. Fejlesztjük a testi képességeket (ügyesség, gyorsaság, állóképesség, társra figyelés.) Ezek hozzájárulnak a harmonikus, összerendezett, fegyelmezett nagy és kismozgások kialakulásához.
- Fejlesztjük a gyermek tájékozódóképességét, valamint a személyiség akarati tényezőit.
- Foglalkozásainkat elsősorban a szabadban, illetve a tornaszobába vezetjük, az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenységeket a nevelés minden napján - egyéni képességeket és szükségleteket figyelembe véve minden gyerek számára biztosítunk.
- Szem előtt tartjuk a játék fontosságát.
- A szülők segítségével biztosítjuk, hogy a gyermekek megfelelő tornaöltözetben mozogjanak, tornásszanak. Gondoskodunk a balesetek megelőzéséről.
- Alkalmazkodunk az egyes gyermek fejlettségi szintjéhez, s hagyjuk, hogy a gyakorlatokat a saját fejlettségi szintjüknek megfelelően hajtsák végre.
- Naponta egyszer frissítő tornát, mozgást, hetente 1 ill.2 alkalommal testnevelési foglalkozást tartunk.
- Megalapozzuk a gyermekekben azt az igényt, hogy rendszeresen mozogni jó és fontos.

A gyermekek tevékenységei:

<u>3-4 évesek:</u>

Természetes mozgásokat utánoznak (pl. babzsákokkal).

Futnak, másznak akadályátlépéssel.

Függenek lábemeléssel (lendületszerzés a szeren függésből).

Csúsznak, kúsznak, másznak sávokban, és különböző alakzatokban, széksorokon, rézsútos szeren, mászás előre – hátra, csúszás hason és háton szerek alatt.

Egyensúlyozó járást végeznek sávokban.

Különböző átfutásokat.

Gurulnak a hossztengelyük körül.

Átlépnek 40-60 cm. Széles sávokról – sávokra.

Végeznek: kendő, szalag, karika gyakorlatokat, és labdagyakorlatokat: leütés – elkapás, gurítás.

<u>4 – 5 évesek</u>

Támaszugrálásokat végeznek a padon.

Futás egyéni versengéssel.

Csúsznak, másznak eszközcsúsztatással, akadálylépéssel, bújással, előre-hátra, háton.

Babzsák gyakorlatokat végeznek: kétkezes alsódobás, karika és szalaggyakorlatokat.

Függenek térd és sarokemeléssel, lendületszerzés a szeren függésből, lengés, leugrás, lefüggés.

Egyensúlyozó járást végeznek sávokban, padon, szökdelnek székeken.

Labdagyakorlatokat végeznek: gurítás, továbbítás társhoz, leütés, kétkezes alsódobás, felsődobás, labdarúgás padok között.

Hossztengelyük körüli gurulást végeznek rézsútos szeren, átlépéseket szerről- szerre. Gurulóátfordulást előre – hátra. Kézállás előkészítése és mélyugrás.

5-6-7 éves korban

Futnak tempóváltással, irányváltoztatással, akadálykerüléssel, versengéssel.

Kúsznak, csúsznak, másznak babzsákkal, bújással, akadályátlépéssel, csúsznak háton, szer alatt.

Távol, sorozat és támaszugrást végeznek. Kézállás előkészítése. Mélyugrás.

Labdagyakorlatokat végeznek: egykezes alsó – felső dobás, célba dobás, gurítás, továbbítás, leütés, labdavezetés, labdarúgás, labda után futás.

Karika, kendő, maroklabda, kötélgyakorlatok.

Függenek átfogással, lendületszerzés a szeren.

Járásokat végeznek: egyensúlyozó járás padon (rézsútos). Átlépéseket 50-70 cm magas szerről-szerre. Gurulóátfordulást előre, hátra.

Vízszintesen hajtott ugrókötél átugrása, átfutás hajtott kötél alatt. Akadályok átugrása.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén:

- A gyermekek szeretnek mozogni, kitartóak a mozgásos játékokban.
- Növekszik teljesítőképességük, mozgásuk összerendezettebbé, ügyesebbé válik.
- Kialakul nagymozgásuk, finommozgásuk, egyensúlyészlelésük.
- Megismerik az irányokat, tudnak a térben tájékozódni.
- Cselekvőképességük gyors, mozgásban kitartóak.
- Betartják a szabályokat a különböző versenyjátékok, ügyességi játékok játszásakor. Megértik az egyszerű vezényszavakat.
- Tudnak ütemtartással járni, gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan végezni.
- Szeretnek futni, egyensúlyoznak padmerevítő gerendán, hátsó függőállásban lábmozgást végeznek.
- Hat- nyolc nekifutással akadályt átugranak, ugrásukat talajérkezéskor fékezni tudják. Kislabdát hajítanak távolba, tudnak helyben labdát vezetni

6.6. A külső világ tevékeny megismerése

- Lehetőséget adunk a minél több érzékszervvel való tapasztalásra, ismeretek gyarapítására, feldolgozására, hogy ez által ébren tartsuk a gyermek kíváncsiságát, érdeklődését és kielégítsük megismerési vágyukat. Olyan tapasztalatokhoz juttatjuk, melyek az életkoruknak megfelelő biztonságos eligazodáshoz, tájékozódáshoz nélkülözhetetlenek.
- Az óvodapedagógus feladata, hogy tegye lehetővé a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését. Biztosítson elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására. Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, továbbá a fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt **fenntarthatósági szemléletformálásra,** a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására.

- Figyelembe vesszük a gyermekek természeti és társadalmi környezetére vonatkozó meglévő tapasztalatait, valamint, azt is, hogy tapasztalataik családjuk és lakóhelyük eltérő jellegéből adódóan különböző. Támaszkodunk a családi kirándulásokon, nyaraláson szerzett tapasztalataikra.
- Foglalkozásokon kívüli időben is kihasználjuk a tapasztalatszerzés lehetőségeit.
- Segítjük a gyermek irányítottan vagy spontán szerzett tapasztalatainak feldolgozását, önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését.
- Elősegítjük a tárgyi - és emberi környezethez fűződő kapcsolat kedvező alakulását.
- Felhívjuk a figyelmet az emberi és a természeti környezetben lévő szépre, a környezetvédelemre, a környezethigiéné szerepére.
- Alakítjuk a szülőföldhöz, a nemzeti kultúra hagyományaihoz és a helyi népszokásokhoz, hagyományokhoz fűződő érzelmi viszonyt.
- Segítjük a szülőket abban, hogy felismerjék a gyermek környezet iránti érdeklődésének fontosságát.

A gyermek tevékenységei 3 - 4 éves korban

- A beszoktatás után ismerkednek az óvoda közvetlen környezetével.
- Beszélgetnek a családról, tagjairól, szerepükről a családban, az együttlét öröméről, az elválás szomorúságáról.
- Ismerkednek a testükkel, megnevezik, megmutatják másokon is a kezet, lábat, fejet, a fejen levő érzékszerveket, ismerkednek ezek funkciójával, ápolásával.
- Séták alkalmával gyakorolják a gyalogos közlekedést (járda, úttest fogalma, járművek).
- Megfigyelik az évszakok szépségét, színeit, jelenségeit, növényeit.
- Megismerkednek a ház körül élő állatokkal, azok viselkedésével, télen segítenek a madáretető elkészítésében.
- Csoportszobában élősarkot gondoznak, cserepes növényeket öntöznek.
- Végeznek rügyeztetést, magvakat csíráztatnak, hajtatnak.
- Megismerik az óvoda környékén lévő középületeket, boltokat, azok fajtáit. Ellátogatnak a könyvtárba.
- Részt vesznek a helyi kultúrház rövid előadásain.
- Megkeresik a környezetükben lévő tárgyak színeit.
- Részt vesznek a kerti növények gondozásában, tapasztalják, hogy a növények gondozása folyamatos munkát igényel.
- Segítenek - az egészséges étkezési szokások kialakulásához nélkülözhetetlen - nyers saláták, zöldségek elkészítésében.
- Részt vesznek - szülőföldhöz, lakóhelyhez, környezethez való kötődés erősítése érdekében - az ünnepélyeken (márc. 15.), szüreti mulatságon, "Mihály napi" vásáron, kiszézésen, zöldjáráson.
- Megemlékeznek a Víz és a Föld napjáról.

<u>4 - 5 évesek:</u>

- Tapasztalat és élményszerző sétákat tesznek az óvoda közvetlen környezetében.
- Jelzik az évszakokat bemutató jeltáblákon az évszakok szépségeit, jelenségeit, az időjárás változásait. Készítenek az évszakokat, bemutató jeltáblákat, környezetvédelmi naplót. Tudnak gyönyörködni az évszakok növényeiben.
- Összefüggéseket próbálnak keresni az időjárás és az emberek tevékenysége között.

- Be tudják mutatni családjuk tagjait, otthonukat.
- Gyakorolják a gyalogos közlekedés szabályait. Megismeri a személy és teherszállító járműveket.
- Ismerik a háziállatokat, madarakat, bogarakat, madáretetőt készítenek. Megemlékeznek az állatok napjáról (Sebestyén és Zsuzsanna nap). megismernek néhány vadon élő állatot. (pl. róka, őz, mókus stb.) és kicsinyeit.
- Végeznek rügyeztetést, magvakat csíráztatnak, hajtatnak.
- Összefüggéseket próbálnak keresni a levegő felmelegedése és a természet változásai között.
- Megfigyelik a különböző évszakokban folyó munkálatokat a kertben, s maguk is részt vesznek a kerti munkákban. megfigyelik néhány gyümölcs (pl. cseresznye, eper) növekedés, érését. Megismernek néhány zöldségfélét.
- Tudatosodik bennük testük ápolásának szükségessége, és az orvos gyógyító munkájának fontossága.
- Környezetük tárgyain, jelenségein újabb színeket.
- Ellátogatnak szolgáltató üzemekbe, intézményekbe.
- Készítenek kompótot, vegyes salátákat, főznek gyógyteákat, segítenek süteményt sütni az ünnepi asztalra.
- Részt vesznek az óvoda hagyományos és nemzeti ünnepein.

5-6-7 évesek

- Megismerik az óvoda tágabb környezetét.
- Ismerik a családtagjaikat, azok nevét, az otthonuk címét. Tudnak játszani és beszélgetni a család legfontosabb szükségleteiről, hogy a családban mindenkinek van kötelessége. Megfigyelik az óvónő, a dajka és más felnőttek munkáját.
- Megnevezik az emberi test részeként a törzset, eljutnak az általánosításhoz, hogy minden gyermeknek és minden felnőttnek van feje, nyaka, törzse, karja, lába: van teste. Össze tudják hasonlítani az állatok mellső lábainak és az ember kezének funkcióját. Megismerik az érzékszervek funkcióját, védelmét, ápolását.
- Gyakorolják a helyes gyalogos közlekedést. Lehetőség szerint ellátogatnak a vasútállomásra, városba, ahol megfigyelik a közlekedés irányítását. Össze tudják hasonlítani a szárazföldi, vízi, légi illetve szállítóeszközöket.
- Megfigyelik a napszakokat, megpróbálják elmondani az egyes napszakokban ismétlődő tevékenységeket.
- Megfigyelik az évszakokat, az időjárás változásait, a környezet szennyeződéseit. Össze tudják hasonlítani az egyes évszakok jelenségeit (pl. nyár - ősz, ősz - tél stb.). Megismerik a haszonnövényeket (gyümölcsfák, konyhakerti növények, gyógynövények, gabonaféléket). Gondozzák a veteményes kertet, csíráztatnak, hajtatnak, szaporítanak tőosztással növényeket. Készítenek befőttet, salátákat, az évszakokra jellemző ételféleségeket. Évszakonként nagyobb kirándulásokat tesznek, ahol gyakorolhatják a szabadban való helyes viselkedési formákat (beszéd, mozgás, étkezési formák, szemét eltakarítás stb.).
- Megismerkednek néhány újabb házkörüli állattal és azok hasznával. Csoportosítani tudják az összes ismert állatot a szerint, hol élnek, hasznosak-e, gondoskodik-e róluk az ember stb. Bővülnek az állatokról szerzett ismereteik (erdők-mezők madarai, hazai erdők állatai, hazai vizek állatai, állatkertben élő állatok stb.).

Télen etetik az állatokat, gyűjtenek nekik eleséget, megfigyelik mely madarak, látogatják a madáretetőt. Megemlékeznek az Állatok, a Víz, a Föld világnapjáról, a Madarak és a Fák napjáról.

- Felismerik környezetükben a tárgyak színeit, a színek sötétebb és világosabb árnyalatait
- Tevékenyen részt vesznek óvodai környezetük formálásában, a csoportszobában, udvaron, kertben.
- Ellátogatnak a közeli intézményekbe, szüleik munkahelyére, egyéb munkahelyekre, ahol megfigyelhetik az emberek munkáját, az alkalmazott technikai eszközöket, gépeket. Ellátogatnak az iskolába.
- Segítenek, és aktívan részt vesznek az óvodai ünnepélyek szervezésében, lebonyolításában.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- A gyermekek tudják lakcímüket, szüleik pontos nevét, foglalkozását, munkahelyét.
- Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában. Ismernek olyan járműveket is, amelyek közvetlen környezetükben nem fordulnak elő (pl. repülő, hajó stb.), s tudják hogy vízen, levegőben és szárazföldön közlekednek.
- A testrészeket az emberi test felépítésének megfelelően felsorolják. Igényesek testük tisztaságára.
- Felismerik a napszakokat: a reggelt, az estét.
- Különbséget tudnak tenni az évszakok között, ismerik az egyes évszakok néhány jellegzetességét. Ismerik a „növény” szót, tudják, hogy a növények fejlődése és az időjárás között összefüggés van. Önállóan gyakorolják a növénygondozás legegyszerűbb műveleteit, ismernek növényekkel kapcsolatos munkákat.
- Az általuk ismert állatokat képesek különböző szempontok szerint csoportosítani.
- Ismernek a környezetükben lévő néhány intézményt, és azok rendeltetését.
- Felismerik és megnevezik környezetük színeinek sötét és világos változatait és a gyakran észlelt tárgyak színeit emlékezetükben, felidézik.
- Részt vesznek szervezett erdei óvodai programokban. A szerzett élmények és tapasztalatok segítik megismerni a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a tárgyi kultúra értékeit, szeretetét, védelmét.
- A tárgyak, jelenségek között néhány feltűnő összefüggést felismernek.
- Ismert tárgyakat, jelenségeket, külső jegyeik, rendeltetésük szerint összehasonlítsanak.

A külső világ tevékeny megismerése matematikai tartalommal

Feladat:

- Változatos lehetőségeket teremtünk a környező valóság formáival és mennyiségi viszonyaival kapcsolatos sokoldalú tapasztalatszerzésre.
- Ismeretek birtokában azokat tevékenységeikben is alkalmazza.
- A különböző tevékenységeken keresztül élményeket nyújtunk a gyermekek számára, melyben az érdekességek a matematikai összefüggések felismerésével fejlesztjük problémamegoldó és igazságkereső gondolkodásukat.
- Többféle megoldási lehetőség kínálása során fejlesztjük gondolkodásukat.

- Olyan lehetőségeket biztosítunk, melyben a téri - és síkbeli tájékozódásuk kifejlődhet.
- Sokféle érzékelésen, észlelésen keresztül fejlesztjük mennyiségfogalmukat.
- Belső motivációjukra építve fejlesztjük egyéni megismerő erőiket, probléma - érzékenységüket.

A gyermek tevékenységei 4-5 éves korban:

- Megfigyelik a környező valóságot, tapasztalatokat szereznek, konstruálnak.
- Természetes helyzetekben manipulálnak, rakosgatnak, játékos tevékenységek során észreveszik az azonosságokat, különbözőségeket.
- Halmazokat képeznek, összehasonlítanak, bontanak (kétfelé), egyesítenek, rendeznek, csoportosítanak.
- Megállapítják a halmaz számosságát, gyakorolják a tőszámneveket, a számlálást, sorba rendezést (5-ös számkörben). Változtatják a halmaz tulajdonságait (hozzátevés, elvevés, ugyanannyivá tétel).
- Mennyiségeket hasonlítanak össze becsléssel, összeméréssel, párosítással.
- Gyakorolják az analízist, szintézist, osztályozást.
- Megismernek síkmértani formákat (téglatest, gömb) és síkidomokat (téglalap, kör).
- Meghatároznak térbeli viszonyokat a gyermek és a tárgyak vonatkozásában.
- Ismerkednek a tükörképpel, tükrös - szimmetrikus alakzatok létrehozásával, tapasztalatokat szereznek a szimmetriáról.
- Ismerkednek a zárt és nyitott vonalakkal.
- Munkalapokon különböző tevékenységeket, feladatokat végeznek.

5-6-7 éves korban:

- Halmazokat képeznek, bontanak (többfelé), ítéleteket alkotnak, változtatják a halmazok tulajdonságait, elemeit csoportosítják, megállapítják számosságát.
- Felismerik és megnevezik a halmaz elemeinek megegyező és különböző tulajdonságait.
- Elemeket sorozatba rendeznek, számolnak sorszámokkal is egytől - tízig.
- Mennyiségeket állapítanak meg, összehasonlítanak.
- Megismernek újabb síkmértani formákat (kocka), összehasonlítják a gömbbel, téglatesttel.
- geometriai alapfogalmaik megalapozódnak a síkidomról szerzett konkrét tapasztalatok alapján.
- A már ismert síkidomokat osztályozzák, felismerik a köztük lévő azonosságokat és különbözőségeket.
- Különböző egységekkel mérnek hosszúságot, szélességet, területet, térfogatot.
- Felismernek és előállítanak szimmetrikus alakzatokat.
- Keletkeztetnek nyitott és zárt vonalakat.
- Meghatároznak térbeli viszonyokat (alatt, fölött, között, mellett stb.) síkban is.
- Gyakorolják az analízis,- szintézis műveletét.
- Munkalapokon különböző tevékenységeket, feladatokat végeznek.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végére:

- Matematikai jellegű helyzetről, problémáról saját gondolataikat szabadon is elmondják, egymás állításainak igazát megítélik, megbeszélik, esetenként javítják saját tévedéseiket. Szívesen vállalkoznak a felvetett, vagy felismert problémák megoldására.
- Képesek jól ismert (de meg nem nevezett) tulajdonságok szerinti válogatás folytatására, sorba rendezés kiegészítésére, saját szempontú válogatásra. Összehasonlításaikat szóban is kifejezik,

és mások megállapításainak igazságát megítélik. Értik és helyesen használják az év során szereplő mennyiségekkel és halmazokkal kapcsolatban az összehasonlítást kifejező szavakat (hosszabb, rövidebb, legrövidebb, több, kevesebb, ugyanannyi stb.).

- Hosszúság jellegű mennyiségeket önállóan is össze tudnak mérni, az összemérés alapján helyes megállapítást tudnak tenni. Részt tudnak venni más mennyiségek összemérésében, alkalmi egységekkel való mérésben. Össze tudnak mérni két halmazt párosítással (legalább 10-ig) az elemek különféle színe, nagysága, alakja, elrendezése esetén.
- Elő tudnak állítani különféle elemekből, különféle elrendezéssel, bontással, ugyanannyit, többet, kevesebbet.
- Tárgyakat meg tudnak számlálni legalább 10-ig.
- Építéseik, síkbeli alkotásaik legfőbb eredménye továbbra is a szemléletfejlődés: azonosítani tudnak különféle helyzetekben is egyező alakú tárgyakat, síkbeli alakzatokat.
- Képesek különféle geometriai tulajdonságok szerint térbeli és síkbeli alakzatokat szétválogatni, egyszerű tulajdonságokat meg is nevezni.
- A tükörrel való tevékenységük tapasztalat- és élményszerzésre szolgál: általában 2-4 elemből álló alakzat tükörképét zsebtükör mögött meg tudják építeni.
- A térben, való tájékozódásban elérhető a jobbra - ballra irányok és állások megkülönböztetése, értik és követni tudják az irányokat, illetve helyeket, kifejező névutókat (alá, fölé, közé, alatt, fölött, között stb.). A síkban megszokott megegyezést megértik (mit értünk a vízszintes síkban az alatt, fölött stb. szavakon).

6.7. Munka jellegű tevékenységek

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató munka és munka jellegű játékos tevékenység - az önkiszolgálás, a segítés az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése, az elvállalt naposi vagy egyéb munka, a környezet-, a növény- és állatgondozás.

Feladat:

- A gyermeki munka az óvodáskor végéig játékos, cselekvő tapasztalással azonosságot mutató jellegű tevékenység. Elvégzését általában külső szükséglet indokolja. A gyermektől belső fegyelmet, kötelezettségvállalást és annak teljesítését igényli. Az eredményét Ő és mások egyaránt tapasztalják. Általa a gyermekek megfigyeléseket végeznek, tapasztalatokat, ismereteket szerezni természeti, társadalmi környezetükről, de hozzájárul az értelmi képességek fejlődéséhez is, általa megtanulják az egyszerűbb eszközök kezelését. Elősegíti a felelősségérzetet, a munka iránti tiszteletet, kezdeményezőkészség, a társas kapcsolatok bensőségesebbé válását, a kitartás és önértékelési képesség alakulását, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.
- Fontos feladat: a tevékenységek tervezése és a feltételek megteremtése. Fokozatosan vezetjük be a különböző munkafajtákat. Figyelembe vesszük az egyéni adottságokat és a terhelhetőséget.
- Mindegyik munkafajtánál az óvónők mintát adnak az eszközök használatához és a munkafázisok sorrendiségének megismeréséhez.
- Lehetővé tesszük a munka állandóságát és folyamatosságát, amely az óvónőtől a gyermekkel való együttműködést, a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.

- Mindhárom korcsoportnál nagy jelentőségű az önkiszolgálás, testápolás, öltözködés, étkezés, környezet gondozás.
- A legkisebbek az óvónőt figyelve vegyenek részt a növények ápolásában, a kerti munkánál figyeljék meg a veteményezést, locsolást. Segítsenek a termések, falevelek összegyűjtésében, elhordásában, az érett gyümölcsök összeszedésében.
- Az óvónő segítségével vegyenek részt alkalomszerű munkában, ami lehet esetleges, de lehet szabályosan ismétlődő is, pl. játékok elrakása, mosása, tisztítása, terem díszítése stb.
- A nagyobb gyerekek segítenek a csoportterem átrendezésében, a tevékenységekhez használt eszközök kiosztásában, az öltöző, mosdó rendjének megőrzésében, a játékok összerakásában (az udvaron)
- Az óvónő tervezése alapján segítenek a kisebbek öltözködésében, ajándékkészítésben (felnőtteknek, kisebbeknek) a jeles napok előkészítésében.
- Teljesítsék az óvónő megbízásait (üzenetek átadása, valami ki vagy behozása stb.).
- Működjenek közre az élősarok gondozásában, virágoskert megtervezésében és ápolásában, az udvar tisztántartásában, veteményes kert megtervezésében. Használják önállóan a kerti szerszámokat.
- Az óvónő segítségével gondozzák a madáretetőt és elkészítik a madarak étkeit.
- Végezzenek önálló környezetszépítő munkát, játékok tisztítását, egyszerű javításokat, polcok lemosását, sütés nélküli édességek, vitaminsaláták készítését.
- 5- 6- 7 éves óvodások önállóan végzik a naposi munkát. Önállóan felteszik az asztalterítőket, kiosztják az étkezéshez szükséges eszközöket és elrendezik az asztalon. Feltálalják az ételt. Étkezés után a szokásrendnek megfelelően mindent a helyére tesznek. Letörlik az asztalt, felsöprik a morzsákat.
- Segítenek az állandóan használt eszközök kiosztásánál

Fejlődés eredménye az óvódáskor végére:

- A gyermekek szeretnek közösen dolgozni.
- Önállóan, igényesen végzik a naposi munkát.
- Szívesen vállalkoznak egyéni naposi munkák elvégzésére.
- Szívesen közreműködnek a növények, állatok gondozásában.
- Ünnepekre ajándékokat készítenek
- Minden olyan területen segítenek, ahol erre szükség van.
- Közreműködnek az udvarrendezésben.
- A virágos kertben az évszaknak megfelelő virágokat, magvakat ültetnek, segítenek a palánták kiültetésében.
- Folyamatosan részt vesznek a veteményes kert gondozásában, megállapítják az elvégzendő műveletek sorrendjét. Indokolják egy- egy feladat elvégzésének szükségességét vagy feleslegességét (pl. öntözés, gyomlálás)

6.8. Tevékenységekben megvalósuló tanulás

A gyermek tanulási képességeinek kibontakoztatása és fejlesztése a teljes óvodai életet átfogó, folyamatos és alapvető feladat. A gyermek adottságai, a családban és tágabb környezetében szerzett tapasztalatai, valamint az óvodai nevelés során biztosított tanulási formák meghatározzák a gyermek későbbi fejlődési lehetőségeit és alakuló motivációját. Az

óvodapedagógus a tanulást biztosító feltételek megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire. Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely az egész személyiséget formálja**.**

Célja: az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése, . amely elsősorban játékba integrált tevékenységekben, cselekvésekben valósul meg**.**

Formái:

- Szokások alakítása
- Utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás és viselkedéstanulás - Spontán játékos tapasztalatszerzés
- Játékos, cselekvéses tanulás
- Kérdésre, válaszokra épülő ismeretszerzés
- Óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, megfigyelés, felfedezés, gyakorlati problémamegoldás. A tanulás irányítása során személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek szenélyiségének kibontakoztatását.
- Gyakorlati problémamegoldás

7. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

Az óvodáskor végére a gyermek belép a lassú átmenet azon állapotába, amelyben óvodásból iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre. Iskolérettség feltételei: testi, lelki, szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek az iskolai munkához.

a) A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

b) A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

- az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ, különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat azzal, hogy a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

c) Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermekkedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.

A szociálisan érett gyermek:

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb - szükség szerint kreatív - elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

A hároméves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi és szociális fejlődésének elősegítése.
A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettséget.

8. Népszokások, néphagyományok ápolása

Cél: A néphagyomány sokrétű, gazdag és színes anyagával való foglalkozás során ismerjék meg a népi kultúrát.
Összefüggéseiben lássák, keressék, szeressék azt. Éltessék tovább népünk hagyományait.
Alakítsuk viselkedéskultúrájukat, neveljünk a legközvetlenebb módon, a mindennapi élettel a mindennapi életre. Az évkörön keresztül haladva az időben való biztonságos eligazodás elősegítése.
A hagyománytisztelő szellemben nevelt gyerekekre legyen jellemző az érzelmi gazdagság, hazájukhoz, hagyományaikhoz kötődő, saját környezetük, tájegységük szokásaikat ismerő és ápoló gazdagság.
Feladatok:

A népi hagyományok tárházából a gyerekek életkorának megfelelő élményeket adó és cselekvésre, tevékenységre késztető elemek kiválogatása és a nevelési folyamatba illesztése. Megteremteni a hagyományőrző tapasztalatszerzés feltételeit és lehetőségeit. A napirendbe és játéktevékenységbe ágyazottan tervezni a hagyományőrző tevékenységet. Elősegíteni a gyerekek és szülők hagyományhoz kötődését.

A néphagyomány tartalma az egyes tevékenységformákban

Vers- mese, dramatikus játék: népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, közmondások, rigmusok, időjóslások, névcsúfolók, találós kérdések, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi.
Ének, zene, népi játék, tánc: mondókák, énekes gyermekjátékok, népdalok, hangszeres népzene.
Rajz, mintázás, kézi munka: tárgykészítő népi játékok, gyöngyfűzés, agyagozás, fonások, sütés, a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal való ismerkedés.
A külső világ tevékeny megismerése: találós kérdések, népi jóslások, jeles napok, népszokások, a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok megismerése.

Az őszi ünnepkör jeles napjai:

- Szeptember 29. Mihály napi vásár
- Október első hete: szüreti mulatság
- November 11. Márton nap

A téli ünnepkör jeles napjai

- Advent: dec. 6. Mikulás, dec. 13. Luca nap, dec. 24-25. Karácsony
- Farsang
- Gyertyaszentelő: február 2.

A tavaszi ünnepkör jeles napjai

- Húsvét
- Kiszézés
- Május 1. Majális
- Pünkösd

Minden jeles napot egy hosszabb előkészület vezet be, amelyhez az óvónő a gyerekek kíváncsiságát kielégítve folyamatosan biztosít változatos tevékenységet. Az együttjátszás, együttmunkálkodás, tervezgetés tegye örömtelivé, izgalmassá a várakozást. Maga az ünnep legyen vidám hangulatú, felszabadult együttlét, amin keresztül a gyermekek megismerik a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulják ezek szeretetét, védelmét.

Mihály-napi vásár:

3-4 évesek: Jöjjenek ki az óvó nénikkel a vásárba, nézegessék a portékákat.
4-5 évesek: Egy- egy portéka készítésével, vegyenek részt a vásáron. Beszélgessenek a vásárról, nézegessenek képeket, tanuljanak verset, dalt.

5-6-7 évesek: Segítsenek a vásári előkészületekbe, a portékák készítésében. Rendezzék be a vásárt, árulják a portékáikat. Tanuljanak vásári kikiáltó rigmusokat, hallgassanak a vásárról d alt, verset, nézzenek képeket.

Szüret:

- 4 évesek: Hallgassanak éneket, mondókát almáról, szőlőről, szüretről. Kedvük, és lehetőség szerint vegyenek részt a szüreten, szemezzék a szőlőt, kóstolják a mustot.
- 5 évesek: Ismerjenek meg egyszerűbb énekes játékokat, gyűjtsék, válogassák az ősz gyümölcseit.

Vegyenek részt a szüret előkészítésében és a szüreten, játszanak népi játékot.

- 6- 7 évesek: Szervezzenek szüreti mulatságot az óvodában az óvónő segítségével, díszítsék az udvart a hagyományoknak megfelelően. Tudjanak verset, dalt, mondókát a szőlőről. Legyenek aktív részesei a mulatságnak: táncoljanak, énekeljenek, játszanak szüreti népi játékot.

Márton nap

3-4 évesek: Hallgassanak mondókákat, énekeket a libáról. Készítsenek lámpásokat.

4-5 évesek: Játszanak libával kapcsolatos játékokat. Segítsenek lámpást készíteni.
Vegyenek részt Márton napi felvonuláson.

5-6-7 évesek Készítsenek maguknak lámpásokat, libát. Vegyenek részt a Márton napi felvonuláson. Ismerjék Márton legendáját. Tudjanak libával és más házi szárnyassal kapcsolatos mondókákat, verseket, dalos játékot. Hallgassanak meséket e témakörben.

Advent, mikulás, karácsony

- 4 évesek: Ismerkedjenek az advent jelképeivel: koszorú, naptár. A naptár alapján minden nap készüljenek egyszerűbb feladatokkal a karácsonyra. Rövid dalt, mondókát vagy verset tudjanak a mikulást és a karácsonyt várva.

Készítsenek egyszerű fenyődíszeket, ajándékot szüleiknek

- 5 évesek: Segítsenek az adventi naptár és koszorú elkészítésében. Naponta nézzék meg mik a további feladatok. Fessenek az ablakra, süssenek mézes süteményt, készítsenek fenyődíszt nehezebb technikával. Mikulás és karácsony előtt tanuljanak dalt, verset, mondókát, gyújtsák meg a gyertyát.
- 6- 7 évesek: Önállóan, de az óvónőjük irányításával készítsenek adventi naptárt és koszorút. A megbeszélt feladatokból bontsanak ki egyet naponta és oldják meg. Tanuljanak mondókát, verset a mikulásnak és a karácsonynak. Készítsenek asztali díszt. Gyúrjanak, süssenek és díszítsenek mézes süteményt. A nagycsoportosok minden év karácsonyán előadják a Betlehemes játékot.

Lucázás

3-4 évesek: Vessenek Luca búzát. Apró ajándékokkal várják a lucázókat.

4-5 évesek: Vessenek Luca búzát. Tanuljanak Luca napi köszöntőt (tréfás népi rigmusokat, mondókákat, dalokat), mondják el jókívánságaikat minden csoportban és ismerőseiknek.

5-6-7 évesek Ismerjék a Lucázással kapcsolatos népszokásokat. Élvezzék, várják a Lucázók látogatását. Készítsenek nekik apró ajándékot, vessenek búzát, kísérjék figyelemmel növekedését. Luca kalendárium készítése.

Farsang, Gyertyaszentelő

A hagyományos közös farsangi mulatság mellett csoportonként is ünnepeljük a" farsang farkát".
4 évesek: egyszerű technikával díszítsenek papírálarcot, ha kedvük van, táncoljanak, utánozzák az óvónő táncos mozdulatait.
Rendezzenek mackó kiállítást.
5 évesek: Díszítsenek farsangi álarcot, vegyenek részt farsangi játékokban, tanuljanak egyszerű dalokat vagy mondókákat. Hallgassanak tréfás verset vagy mesét.
Az otthonról hozott mackóikkal játszanak. Hallgassanak medvével kapcsolatos meséket, verseket, dalokat.
5 - 6 - 7 évesek: Tanuljanak farsangi dalt, bálba hívogató mondókát. Segítsenek maszkjuk elkészítésében, vegyenek részt a táncban, az ügyességi játékokban, a csoportszoba feldíszítésében, átrendezésében.
Ismerjék a gyertyaszentelőhöz kötődő népi megfigyeléseket. Napi tevékenységeikben (torna, mese, vers, ének, környezetismeret, ábrázolás) kiemelt szerep jusson a medvének.

Húsvét, Kiszézés
4 évesek: Tanuljanak locsolóverset, fessenek tojást óvónőjük segítségével. Locsolkodjanak és vegyenek részt a tojás- játékokban. Tegyenek nagy sétát az óvoda környékén. Vegyenek részt a kiszézésben.
5 évesek: Tervezzék meg a kiszézést. Tanuljanak „télűző" mondókákat, dalokat. Tegyenek sétát a környéken, írjanak tojást viasszal, díszítsék csoportszobájukat, tanuljanak locsolóverset.
6 - 7 évesek: Díszítsék az ablakot festéssel. A tavaszi határkerülést tegyék meg, jó messze a határban. Tanuljanak verset locsoláshoz. A fiúk locsolják meg a lányokat és a felnőtteket, a lányok készítsenek tojást a fiúknak különböző technikákkal. Vegyenek részt a kiszézésben, készítsenek „télűző" hangszereket. Tudjanak a kiszézéshez kapcsolódó verseket, dalokat.
Május elseje:
- 4 évesek: A nagyok feldíszített fáját járják körbe, tavaszi dalokat énekelve.
- 5 évesek: Egyszerűbb díszeket készíthetnek a májusfára és segíthetnek díszíteni is.
- 6- 7 évesek: Maguk készítik a díszeket a fára, közösen díszítik. Ügyességi versenyeket rendeznek, az óvónő segítségével.

Pünkösd
Májusfa kitáncolása, kislányok pünkösdi királyné járása, pünkösdölő játékok tegyék színessé az ünnepet.

9. Az egészségnevelés és környezeti nevelés elvei

Az egészségfejlesztés és környezeti nevelés az egész óvodai nevelés folyamatában jelenlévő feladat.
Az óvodai nevelőmunkában az egészségnevelés és környezeti nevelés a nevelői környezet és az óvodáskorú gyermek fogékonyan fejleszthető személyiségére alapoz, nevelési modell megközelítéssel és azon belül a **magatartás változtatására irányuló** megközelítéssel valósul meg.

Célcsoport

Az intézmény közvetlen célcsoportja: gyermekek

Közvetetten érintett célcsoport: szülők , óvodai nevelő környezet (ellátó alkalmazottak), egészségnevelést támogató óvodai partnerek

Egészségnevelés elvei

Az óvoda az egyik leghatékonyabb közösségi színtér az:

- egészségkultúra megalapozásához,
- az egészséges életmódra neveléshez,
- az egészséges életvitel igényének kialakításához,
- a testi fejlődés elősegítéséhez,
- az egészséges életmód, a gondozás, a testápolás, az egészségmegőrzés szokásai alakításához.

9.1. Az egészségnevelés célkitűzései:

- az egészséges élet egyéni készségeinek erősítése
- egészséget segítő környezeti feltételek kialakítása
- az egészségügyi ellátás megelőzési szerepének hangsúlyozása

Az óvoda közösség- és egészségfejlesztő feladatai minden érintett célcsoportra kiterjesztve:

• Minden rendelkezésére álló módszerrel elősegíteni a gyermekek és az alkalmazotti közösség egészségének védelmét, az egészség fejlesztését és az eredményes személyiségfejlesztést.

• Együttműködést kialakítani a pedagógiai, az egészségügyi, a gyermekvédelmi szakemberek, a szülők és a gyermekek között annak érdekében, hogy az óvoda egészséges környezet legyen.

• Az óvoda az egészségnevelés keretében egészségügyi szolgáltatásokat biztosít, ennek érdekében együttműködik a helyi közösség szakembereivel és hasonló programjaival, valamint az intézmény személyzetét célzó egészségfejlesztési programokkal.

• Kiemelt jelentőséget tulajdonít az egészséges étkezésnek, a testedzésnek és a szabadidő hasznos eltöltésének, teret ad lelki egészségfejlesztési és a tanácsadást biztosító programoknak.

• Olyan nevelési gyakorlatot folytat, amely tekintetbe veszi a pedagógusok és a gyermekek jól-létét és méltóságát, többféle lehetőséget teremt a siker eléréséhez, erkölcsileg, (anyagi feltételek megléte mellett) anyagilag is elismeri az erőfeszítést, a szándékot, támogatja az egyéni előrejutást.

Törekszik arra, hogy segítse az óvodás gyermekek, az óvoda alkalmazotti közösségének a családoknak, valamint a helyi közösség tagjainak egészségük megőrzését; együttműködik a helyi közösségek vezetőivel az egészséges személyiség fejlesztése érdekében.

Az óvodai egészségfejlesztési tevékenység az alábbi elvek mentén valósul meg:

Testi- lelki egészség elve

- Az intézmény minden dolgozója törekedjen a komplex testi- lelki- szociális értékek védelmére,
- az egészséges élő és élettelen környezet kialakítására fenntarthatóságára.
- Tudatosodjon gyermekeinkben, hogy az egészség érték- tenni kell érte, értsék meg az egészséges életmód és az egészségvédelem fontosságát,
- Alakuljon ki óvodásainkban az egészséges életmód utáni igény.

Társas készségek fejlesztésének elve

- Ismertessük meg gyermekekkel, alkalmazotti és szülői közösséggel a konfliktuskezelés, együttműködési készség, döntési képesség, érzelmi, indulati állapot, kapcsolati zavarok kezelésének, fejlesztésének módszereit, a tervezett és szabadidős tevékenységek nyújtotta lehetőségek maximális kihasználásával.
- Alakuljanak ki gyermekeinkben a társas környezetükre és önmagukra irányuló helyes, cselekvésre és aktivitásra késztető érzelmek.

Természet és társadalom harmóniájának elve

- Alapozzuk meg gyermekekben a természet, az épített és társadalmi környezet - benne az ember - harmóniájának megőrzését szolgáló szokásrendszert (értelmileg, érzelmileg, erkölcsileg, esztétikailag).
- A gyermekek életkori adottságaiknak, az alkalmazottak, szülők, partnerek saját kompetenciáiknak megfelelő szinten felelős, elkötelezett, környezettudatos és kulturált magatartással működjenek közre a szülőföld, a lakóhely, az óvoda esztétikus környezetének kialakításában, megőrzésében.

Foglalkozásközi integráció elve

- Rugalmas alkalmazkodással legyenek képesek a különböző ismeretek anyagát összekapcsolni, alkalmazni azokat megváltozott helyzetek során is. (Felkészítés az iskola és felnőtti élet kihívásaira, önismeret és önértékelés fejlesztése, a helyzetekhez való alkalmazkodó képesség pozitív értékeléssel történő fejlesztése, vállalkozói kedv ébren tartásával).

9.2 A környezeti nevelés célkitűzései

Célja: A környezeti nevelés célja a környezettudatos magatartás, a környezetért felelős életvitel elősegítése, a természetet, az épített és társadalmi környezetet, az embert tisztelő szokásrendszer érzelmi, értelmi, esztétikai és erkölcsi megalapozása. Alakítsuk úgy, a gyermekek szemléletét, hogy a környezetüket pusztító magatartást elítéljék, s igényükké váljék a természet gondozása, védése, megújulásának segítése. Érjük el, hogy a gyermekek pozitív szokásokat, viselkedési normákat képviseljenek az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetben, az óvodában, a családban, a közlekedési útvonalakon, gyermekközösségben stb. továbbá, hogy pozitív attitűdökkel viseltessenek az élővilág, a harmonikus, szép környezet fenntartásáért. Feladatok:

- Fontos feladatunk a közvetlen környezet korszerű kialakítása. A csoportszobákat, ahol a gyermek a nap jó részét tölti, barátságos, életkori sajátosságoknak megfelelő bútorzattal, kisegítő eszközökkel és többnyire természetes alapanyagú játékokkal próbáljuk berendezni, s nagy gondot fordítunk a színek összhangjára, a tárgyak harmonikus elhelyezésére.
- Megkülönböztetett figyelmet szentelünk, a helyénvaló viselkedési szokások, környezettudatos magatartás (szelektív hulladékgyűjtés) fejlesztésére. A célszerű magatartásminták kialakításához igyekszünk megnyerni a szülőket. Ennek lehetőségei: nyílt napok, szülői értekezletek, közös kirándulások, Szülői levél szerkesztése, közös munkadélutánok stb.
- Fontos feladat a természetismereti alapok elsajátítása: a növény és állatvilág irányított megfigyeltetése, az így szerzett élmények megerősítése egyrészt élősarok létrehozásával, másrészt a foglalkozásokon, pl. beszélgetéssel, rajzzal, videó sorozattal stb.

- Mivel az óvodás gyermekek dominánsan közvetlen tapasztalat útján szerzik ismereteiket, így a lehető legtöbb felfedezési lehetőséghez kell juttatni őket úgy, hogy az érzékelési formák mindegyikével találkozzanak. Figyeltessük meg a rovarokat, bogarakat, kisebb állatokat (pók, hangya, méh, cinke, kutya stb.) különböző szempontok szerint (életterük, aktivitásuk, táplálkozásuk, mozgásuk, hangjuk, emberhez való viszonyuk), s így nyilvánvalóvá tehető, hogy az élőlények, és a környezetünk között szoros összefüggés van, hogy minden élőlény valamilyen szempontból fontos. Bemutatható a táplálkozási lánc legalább egy szelete, tudatosítható, hogy annak megbomlása veszélyekkel járhat, ezért az élővilág védelmére múlhatatlan szükség van.
- A természet és környezetvédelmi alapismereteket már az óvoda udvarán végzett tevékenységeik során elsajátítják a gyermekek. Fordítsunk gondot arra, hogy ezek az ismeretek rögzüljenek, tudatosítjuk, hogy az élet alapfeltétele a levegő, nélküle minden élőlény elpusztulna. Helyezzünk nagy hangsúlyt a vízre, a tiszta és szennyezett víz különbségeire, a szennyeződés okaira. Szemléltessük a víz különböző megjelenési formáit, pl. hó elolvasztása, ami szintén alkalmas a szennyeződések kimutatására. A földet, a kertészkedés, hajtatások alkalmával ismertetjük meg a gyermekkel. Bemutatjuk a termőföld és a homokozó homokjának sajátosságait. Ismerjék meg és gyakorolják a komposztálás folyamatát.
- Kirándulásainkat gondosan előkészítjük. Az óvónők élményszerű beszámolót tartanak a gyerekeknek az útvonalról, az ott látható dolgokról. A természetben való viselkedésről az óvónő ad mintát. Mértéktartó magatartásával kulturált viselkedésre bírja a gyerekeket, másrészt lehetővé teszi, hogy önfeledten csodálhassák a természetet. A kirándulásokon szerzett tapasztalataikat rögzítik: élményeiket lerajzolhatják, a gyűjtött anyagokból közös és egyéni alkotásokat hozhatnak létre, a fotókat albumba tehetik.
- A kirándulások, kerti munkák alkalmat kínálnak arra, hogy a gyermekek figyelmét, a természet csodáit megörökítő versekre, énekekre, képzőművészeti alkotásokra irányítjuk. A könyvtárban és a csoportok könyvei között is szép számmal találunk természetről szóló könyveket, melyek a gyermek számára bármikor hozzáférhetők. Állományuk folyamatos gyarapításával biztosítjuk, hogy minél több természetről szóló verset, mesét, mondókát stb. sajátítsanak el, gyönyörködhessenek bennük óvónői előadás révén. A hagyományos könyvek mellett videó filmen keresztül olyan tájakra kalauzoljuk el a gyerekeket, amelyeket más módon aligha ismerhetnek meg.

Az óvodában ünnepelhető jeles ZÖLD napok: Állatok világnapja, Víz világnapja, Föld napja.

Fejlesztő hatása

- A közvetlen megfigyelés és tapasztalatszerzés révén a gyermekek világra és anyanyelvre vonatkozó ismeretei bővülnek.
- Fejlődik verbális és nonverbális kifejezőképességük.
- A csoportos tevékenységformák segítik beilleszkedésüket a mikrotársadalomba, a kooperativitás közösséget kovácsol.
- Növeli a gyermek teherbírását, edzettségét, erősíti fizikumát, s ez által biztosítja az egészséges testi és lelki fejlődését, ugyanakkor örömhöz, sikerélményhez juttatja őt, növeli önbizalmát és kitartását, továbbá esztétikai élményt is nyújt neki.

Mindez oldottan, játékos cselekvés közben, önként és érdeklődésből valósul meg úgy, hogy az ismeretek beépülnek a gyermek tudatába, mintegy további ismeretek megszerzésére, elsajátítására és hasznosítására ösztönözve őt.

10.Esélyegyenlőség- az egyenlő és az egyéni bánásmód érvényesülése

10.1. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekekkel való bánásmód

- különleges bánásmódot igénylő gyermekek: sajátos nevelési igényű (SNI), tehetséges, beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézséggel küzdő gyermek (BTMN)
- hátrányos helyzetű (HH) és halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) gyermekek

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztése érdekében szorosan együttműködünk a speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel (gyógypedagógus, logopédus, gyógytornász, családgondozó, védőnő, háziorvosok, gyámügyi).

Sajátos nevelési igényű gyermekek

Cél: A korai prevenció, illetve egyéb fogyatékosság kiszűrése, fejlesztés, felzárkóztatás, esélyegyenlőség. Képességek felmérése: belső mérőlapokkal, és a gyermek produktumai alapján (óvodavezető, óvodapedagógusok), tesztek alkalmazásával (gyógypedagógus, logopédus), tanulási képességvizsgáló mérései (évente egy alkalommal, beiskolázás előtt).
A fejlesztés egyéni fejlesztési terv alapján történik, a csoportokban, és a fejlesztő pedagógusnál, logopédusnál. A fejlesztés kiterjed: a dyslexia-prevencióra, részképesség és beszédterápiára, beilleszkedési, magatartás zavarok leküzdésére.
Fejlődés eredménye az óvodáskor végére:
A kontroll vizsgálatok (Pedagógiai Szakszolgálat), belső mérések (óvodavezető, óvodapedagógusok, logopédusfejlesztő pedagógus) eredményei, az egyes gyermek esetében, a fejlesztett területeken pozitív változást mutassanak.
A fejlesztések eredményeként, a tanköteles korúak túlnyomó része érje el az iskolakezdéshez szükséges fejlettséget.

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek

Cél: a különböző nehézségekkel küzdő gyermekek életkorukhoz és önmagukhoz mért fejlesztése a gyermekcsoportban.
Feladataink a társas kapcsolataik kialakításának segítése, magatartás szabályozási hiányosságaik csökkentése, a sajátos tendenciát mutató személyiségfejlődésük figyelembe vételével, a közösségbe történő integrálásuk, teljesítményük, magatartásuk átlag felé való közelítése. Ez csakis befogadó, példamutató légkörben valósítható meg.
Fejlődés eredménye az óvodáskor végére:
Beilleszkednek a gyermekcsoportba, a szokás-, szabályrendszert elfogadják, alkalmazkodnak hozzá. Magatartásuk az átlag felé közelít, tanköteles korban elérik az iskolaérettséget.

A speciális pedagógiai ellátásra jogosult (SNI, BTMN), a tankötelezettségük megkezdésére halasztást kapott gyermekek részére biztosítjuk a sikeres iskolakezdéshez szükséges, csoporton

belüli, külön foglalkozásokat. Részletes meghatározásuk a csoportnaplóban és a gyerekek egyéni fejlődését nyomon követő dokumentációban történik.

A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek fejlesztése, felzárkóztatása

Cél: A családi körülményei, szociális helyzete miatt hátrányos helyzetbe került gyerekek nevelése, fejlesztése. Nevelőmunkánk során olyan tapasztalat- és élményszerzési lehetőségeket biztosítunk, amelyek pótolják körülményeikből fakadó hiányosságaikat. Tudatos pedagógiai munkára van szükség, hogy a hátrányaikat a nevelés csökkenteni tudja. Pedagógiai munkánk kiemelkedő területei: komplex állapotfelmérés, érzelmi, kommunikációs nevelés, szocializáció, egészséges életmódra nevelés, korszerű módszerek: gyermek kezdeményezésére támaszkodás, differenciálás, mozgás, zene, partneri együttműködés. A HH és HHH gyermekek iskolai sikerességének záloga a megfelelő minőségű és időtartamú óvodáztatásuk, ezért figyelemmel kísérjük a gyermekek rendszeres óvodalátogatását. A szülőknek rendszeres tájékoztatást nyújtunk a gyermekek fejlődéséről.

Óvoda-iskola átmenetet segítjük az iskolai képességek megalapozásával, részképesség zavarok kialakulásának megelőzésével, fejlődést diagnosztizáló mérésekkel (DIFER felmérés:4 éves kortól valamennyi óvodás szűrése, esetmegbeszélések, közös programok, a gyermek fejlődésének után követése 1 évig).

Kapcsolatot tartunk a gyermekjóléti és családsegítő intézményekkel, védőnői szolgálattal és a Pedagógiai Szakszolgálattal.

Fejlődés eredménye az óvodáskor végére:

Az óvodai közösségben eltöltött évek alatt gazdagodjanak ismereteik, tapasztalataik, helyzetükből adódó hátrányaik mérséklődjenek. A gyermekek nagy része minél hamarabb óvodába kerüljön, hiányzásuk csökkenjen. A pedagógiai támogatás jelentősen csökkentse a későbbi iskolai kudarcokat, iskolakezdésük megfelelő időben történjen.

Amennyiben intézményünkben a hátrányos helyzetű (HH) és halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) gyermekeink külön vagy együttesen számított aránya adott év október1-jén eléri a 10 %-ot, akkor az óvodai fejlesztő programunk keretébe tartozó feladatokat is ellátunk.

Az óvodai fejlesztő program által az óvoda biztosítja:

- a gyermek fejlesztésével kapcsolatos pedagógiai feladatokat,
- a szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenységeket,
- az együttműködések kialakítását azokkal a szolgálatokkal, amelyek a gyermekek óvodai nevelése során a szülőket támogatják, és a gyermekek számára szolgáltatásokat biztosítanak.

Az óvodai fejlesztő programunkat a Pedagógiai Programunk melléklete tartalmazza.

Tehetséggondozás

Cél: a tehetségígéretes gyermek felismerése, fejlődésének elősegítése a csoport keretein belül. Óvodás korban csak a tehetség csírája ismerhető fel, ezért fontosnak tartjuk, hogy a gyermeket a csoporton belül fejlesztjük differenciáltan és nem a többi gyermektől elkülönítve. Jelentős figyelmet fordítunk emellett átlagos képességei megfelelő fejlesztésére is.

Feladataink: biztatással, támogatással a fejlődés feltételeinek biztosítása, speciális szükségleteik kielégítése (eszköz, anyag, hely, idő). Intellektusuk és kreativitásuk ösztönzése,

különlegességük elfogadása, a szülő segítése gyermeke nevelésében, a gyermek megfelelő iskolaválasztásának segítése.

Tehetségfejlesztő foglalkozásaink:

Bozsik foci: A programban résztvevő óvodaként, egy képzett óvodapedagógusunk hetente minimálisan egy alkalommal játékos futball foglalkozást tart, amelyen öt-hatéves ovisaink fociznak, valamint évente többször Grassroots-fesztiválokon vesznek részt. A foglalkozások elsődleges célja – az UEFA Grassroots-programjával összhangban - az örömszerzés, valamint a testmozgás, a sport, a futball megszerettetése, a közösségi élmények erősítése, ennek megfelelően a piciknél még nem számolnak eredményt sem. A Bozsik-programmal célunk, hogy a gyerekek megismerkedjenek a labdarúgással, legyen lehetőségük szervezett keretek között játszani, a pozitív élmények miatt pedig minél tovább, egészen felnőttkorukig sportoljanak. A személyiségfejlődésben, a szociális képességekben, valamint a kommunikációban és a döntéshozatalban is segít az, ha valaki rendszeresen futballozik, a pedagógusok feladata pedig az, hogy olyan légkört teremtsenek, amelyben jól érzik magukat a gyereket, illetve a szülők is látják, miként lesznek egyre magabiztosabbak. Külön öröm, hogy egyre szorosabb a kapcsolat az intézmény és az egyesület között, ami segíti azt, hogy a gyerekek minél több időt töltsenek labdarúgással.

Néptánc: Óvodánkban a néptánc különfoglalkozásnak sok évre visszanyúló hagyománya van, ami hagyományőrzés céljából került bevezetésre. A népi mozgásos játékok foglalkozások tartalmukat tekintve az évek során újabb mozgásos elemekkel, módszerekkel, eszközökkel egészültek ki, amely a gyermekeknél leginkább a testi-kinesztetikus terület fejlesztéséhez járul hozzá a különböző mozgásos tevékenységek, népi és dalos játékok és táncos lehetőségek által. A népi mozgásos játékok foglalkozásokon való részvételt a nevelési év elejétől minden nagycsoportos gyermeknek biztosítjuk, hiszen ebben az életkorban nagy a gyermekek mozgásigénye, így ennek kielégítésére és tudatos nevelésére is szolgál a táncos mozgásfejlesztés. Minden héten az óvoda tornaszobájában, néptáncoktató vezetésével megszervezésre kerül a népi mozgásos játékok tehetségfejlesztő foglalkozás. Mondókák tanulása közben fejlődik a beszédkészség, a párbeszédes játékokban a kommunikációs készség, a mozgásos játékok által a mozgáskoordináció, a feladatok által a szabálytisztelet, önfegyelem és a csoportos viselkedési formák is alakulnak. A szövegek által gyarapodik szókincsük, szövegértésük, fogalomtáruk. Számos ismerethez juthatnak a népi játékok, mondókák, énekek szövegeiből környezetükkel kapcsolatban, és a tevékenységek során fejlődik térbeli tájékozottságuk, számismeretük. Célunk, hogy a közös élmények, a jó hangulat során, alakuljon ki a magyar néptánc iránt érzett szeretet. Váljon a tánc örömélménnyé az improvizáció, az önkifejezés, a szabad mozgás által. Feladatunk a gyermekek megismertetése a zenei fogalmakkal, ritmusnevekkel, valamint a játékokban megtalálható mozgásformákkal a gyermekek testtudatának, téri tájékozódó képességének fejlesztése. A foglalkozáson a gyerekek elsajátítanak számos olyan népi játékot, amelyeket társaikkal is kedvük szerint játszhatnak. Minden évben lehetőségünk nyílik, hogy a foglalkozásokon résztvevő gyermekek különböző programokon, eseményeken egy rövid műsor keretében bemutatkozzanak. Ünnepkörhöz, adott eseményhez igazodva kisebb műsorral készülnek a gyerekek a szüreti mulatságra és az óvodai ballagási ünnepségre, ahol a nevelési év folyamán elsajátított játékok közül a legkedveltebbeket játsszák el a gyerekek, és így ezáltal a szülők, a partner intézmények és minden érdeklődő bepillanthat az óvodánkban zajló munkába.

Fejlődés eredménye az óvodáskor végére:
A gyermek igényli kiemelt képességeinek fejlesztését, belső motivációja lesz a fejlődés, megtalálja a kiemelt képességének megfelelő tevékenységet, képes lesz önálló, látványos produktumok létrehozására.

10.2. Az óvoda gyermekvédelmi feladatai

Cél:
- A kedvezőtlenebb helyzetű társadalmi réteg tagjainak gyermekei számára az életben való boldogulás érdekében esélyegyenlőség biztosítása
- A családi környezetben bármely okból fejlődésében akadályozott, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, veszélyeztetett, illetve SNI-s, BTMN-es gyermek védelme, nevelése.

Feladatok:
Prevenciós feladatok:
- Veszélyeztetett, vagy hátrányos helyzetű gyermekek óvodába kerülésének elősegítése, óvodába járásának figyelemmel kísérése
- Gyermeki jogok érvényesülésének biztosítása intézményen belül és családban, szükség esetén javaslat, óvó – védő intézkedésre

Prevenciós és korrekciós feladatok:
- A problémával küzdő gyermekek esetében az okok felismerése szükség szerint szakemberek bevonása
- A gyermekek óvodába járásának figyelemmel kísérése, szükség esetén jelzések megtétele.

Óvó – védő feladataink:
- Szociális szolgáltatások megszervezése, ellenőrzése
- Egészségügyi szűrővizsgálatok megszervezése, előkészítése

Korrekciós feladatok:
- Felzárkóztatás érdekében fejlesztési feladatok meghatározása, fejlesztési terv alapján – egyéni fejlesztés, egyéni bánásmód szerint
- Szülőkkel megfelelő partnerkapcsolat kialakítása, szükség és igény esetén tanácsadás, szakemberek bevonása

Speciális feladat:
- Partnerkapcsolat kiépítése, fenntartása gyermekvédelmi szervekkel, személyekkel
- Különleges bánásmódot igénylő gyermekek, integrált, differenciált, nevelése, fejlesztése

Baleset-megelőzés pedagógiai feladatai:
- A gyermekek részére az egészségük, testi épségükhöz szükséges ismeretek átadása, magatartási szabályok tisztázása, balesetek elkerülésének megelőzése,
- Gyermekbalesetek esetén a szükséges intézkedések megtétele,
- Kirándulások előtt szülők beleegyezésének kikérése, aláírással hitelesítve,

- Mozgáshoz használt eszközök, játékszerek és más tárgyak állapotának folyamatos ellenőrzése,
- Veszélykerülő magatartási formák, technikák megtanítása.

Az óvodavezető, mint gyermekvédelmi felelős feladatai:

- Törvényi előírások figyelemmel kísérése, átadása és betartása.
- Óvó – védő intézkedések meghatározása, személyi felelősség kérdésének rögzítése, Házirendben, SZMSZ-ben
- Évenkénti szűrővizsgálatok megszervezése
- Egészséges életmód biztosítása érdekében az étkeztetés körülményeinek, minőségének, mennyiségének ellenőrzése
- Gyermekekkel kapcsolatos adatok: - nyilvántartása
  - adatvédelmi törvény betartása
- Gyermekvédelmi munkaterv elkészítése évenként
- Szülők tájékoztatása az elérhetőségről, annak módjáról, segítő szervek nevéről
- Félévenkénti beszámoló szóban és írásban
- Kapcsolattartás a jelzőrendszer képviselőivel, védőnőkkel, esetmegbeszéléseken, konzultációkon való részvétel.
- Gyermekvédelmi tevékenység összehangolása óvodán belül az óvodapedagógusok között, segítségadás,
- Nyilvántartás vezetése hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekekről és a megtett intézkedésekről
- Szükség szerint jelzés a Gyermekjóléti Szolgálatnak illetve családlátogatás végzése, környezettanulmány készítése
- Esetmegbeszélések, konzultációk csoportonként, óvodapedagógusokkal
- Problémás gyermekek szakemberhez irányításának segítése

Óvodapedagógusok gyermekvédelmi feladatai:

- Gyermekvédelemmel kapcsolatos célok és feladatok figyelemmel kísérése és azok megvalósításában aktív részvétel: jelzések fogadása, okok feltárása, kezelése
- Felzárkóztatás módjának, menetének meghatározása
- Felzárkóztatás, együttműködés logopédussal, szakszolgálatok munkatársaival
- Szükség szerint jelzések fogadása, továbbítása, gyermekvédelmi felelős, óvodavezető, gyermekjóléti szolgálat felé
- Indokolt esetben családlátogatások elvégzése, környezettanulmány készítése
- Fogadóórák, esetmegbeszélések szükség szerint
- Fejlesztési terv alapján – a fejlesztési területek figyelembevételével - egyéni fejlesztés, differenciálás: szociális érés elősegítése, kognitív képességek fejlesztése
- Balesetek elkerülése érdekében magatartási szabályok elsajátíttatása, megfelelő ismeretek nyújtása.

11.Alapdokumentumaink

Óvodánk írásos alapdokumentumai

Hosszú és középtávú tervek, dokumentumok:

- Alapító okirat
- Pedagógiai Program
- Szervezeti és Működési Szabályzat és mellékletei
- Házirend
- Intézményi Önértékelés

Rövidtávú tervek, dokumentumok:

- Az óvoda pedagógiai munkaterve, beszámolója
- Munkaközösségek tervei és beszámolói
- A gyerekek fejlődésének nyomon követése - Egyéni fejlesztési tervek
- Felvételi- és előjegyzési napló
- Felvételi- mulasztási napló
- Csoportnapló

OVIKRÉTA

2024 szeptember 1-én minden óvodában bevezetésre került az Oktatási Hivatal által működtetett OviKRÉTA tanulmányi rendszer, melynek célja, hogy az óvodák számára a gyermekekkel, az óvodai csoportokkal, és az alkalmazottakkal kapcsolatos adminisztratív feladatok ellátásához informatikai támogatást nyújtson. A rendszer bevezetése kiváltotta a papír alapú dokumentumok vezetését. A felületet minden óvodapedagógus működteti.

A felületen az előírásoknak megfelelően az alábbi dokumentumok vezetése történik:

- Csoportnapló
- Felvételi és előjegyzési napló
- Felvételi- mulasztási napló
- A gyerekek fejlődésének nyomon követése

12.Óvodánk ellenőrzési, értékelési rendszere

12.1. A pedagógiai program ellenőrzése, értékelése

A program ellenőrzésében és értékelésében valamennyi pedagógus részt vesz:

- a bevezetés előtt a feltételrendszer vizsgálatában,
- a bevezetést követően a pedagógiai program felülvizsgálatában, mely történhet jogszabályi változások vagy a pedagógiai, adminisztrációs gyakorlat változása, fejlesztése miatt.

Az értékelés célja a hatékonyság, a minőség javítása, az önképzés és továbbképzés tudatos tervezése. Az elemzésben, értékelésben szükség esetén segíthet szaktanácsadó vagy szakértő.

12.2. Teljesítményértékelés - A pedagógusok, vezetők ellenőrzése, értékelése

Az ellenőrzés és értékelés célja a pedagógiai gyakorlat segítése és fejlesztése.
Értékelési rendszer részei:

- a munkavégzés meghatározott értékelési szempontjai alapján történő értékelés (6 központilag meghatározott, 1 intézményi szempont)
- személyre szabott szakmai követelmények, azaz teljesítménycélok (pedagógus 3 db, vezető 4 db) adott nevelési évre történő meghatározása, majd azok év végi értékelése.
- Az értékelés elvégzése munkáltatói jogkör. Ennek okán, pedagógusok esetében az értékelést az igazgató végzi, igazgató esetében a fenntartó képviselője, vagy az általa megbízott személy.
- Fontos az objektív értékelés, amely alaposságot, körültekintést igényel. A gyakorlati munka elemzése során elsődleges szempont az önálló munka tiszteletben tartása, a módszertani szabadság biztosítása, a pozitív megerősítés, az elfogadott elvek számonkérése.
- A teljesítményértékelés jogszabályi feltételeit a 18/2024 (IV.4.) számú, a pedagógusok teljesítményértékeléséről szóló BM rendelet tartalmazza. A teljesítmény értékelés az Oktatási Hivatal által kiadott „Szakmai, módszertani ajánlás a pedagógusok, vezetők teljesítményértékeléséhez” című kiadvány útmutatásai alapján történik, a helyi részletszabályokat az óvoda Teljesítményértékelési Szabályzata tartalmazza, ami része az intézmény Szervezeti és Működési Szabályzatának.

12.3. Gyermekek fejlődésének ellenőrzése, értékelése

A pedagógiai munka tervezése, elemzése a gyermekek egyéni megfigyelései, az egyénre szabott nevelési- fejlesztési eljárások folyamatos írásbeli munkát igényelnek. Segítik a folyamatok célirányos, célszerű egymásra épülését, ugyanakkor rugalmas alkalmazást és a gyerekekhez való igazodást biztosítják.
A gyermekcsoportok nevelési – tevékenységi programjának tervezése a csoportnaplóban a gyermekek fejlődési üteméhez, igényeihez, a spontán helyzetekhez igazodik, a feladatok egymásra épülnek. A terv nem megmásíthatatlan, hanem az élethelyzetek, a gyermekek, az aktuális feladatok irányítják a folyamatot.
Az egyéni képességfejlesztésnek mindenhol érvényesülnie kell. Minden óvónőnek tudnia kell, hogy melyik gyermeket miben, mivel kell fejleszteni ahhoz, hogy önmagához képest optimálisan fejlődjön. Legfontosabb a gyermekek megfigyelése, megismerése, mérése, értékelése.
Óvodába lépéskor minden gyermekről anamnézist veszünk föl. Majd minden év elején megfigyelésen alapuló mérést gyermekekkel, melynek eredményeképp elkészíthető az egyéni fejlődés nyomon követése dokumentáció. A méréseket mindig év elején (okt. 31—ig) és év vége felé (máj. 30-ig) készítjük el, ez az alapja az egyénre szabott, differenciált fejlesztésnek, valamint az év végi értékelésnek. Év elején megmutatja, ha valamely területen elmaradás mutatkozik, és felhívja a figyelmet arra, ha a pedagógiai szakszolgálat véleményét kell kérnünk. Év végi mérésnél pedig segít az értékelésben, láttatja, hogy miben mennyit fejlődött a gyermek, nincs-e megrekedés, miben szorul még segítségre. Tavasszal a középső és nagy csoporttal a rövidített DIFER mérést is elvégezzük.
Mérőeszközünk az OVIKRÉTA elektronikus dokumentációs rendszerben található. Ezzel a mérőeszközzel 6 képességterületet vizsgálunk:

- a gyermek értelmi fejlettsége (értelmi képességek)
- a gyermek kommunikációs fejlettsége
- a gyermek motoros fejlettsége
- a gyermek szociális fejlettsége
- a gyermek önállóságának fejlettsége
- a gyermek kognitív fejlettsége

Minden képesség terület több részterületre bomlik, melyek közösen alkotják 1-1 képességterület értékelését. Az ehhez tartozó pontszámok összegzésével a rendszer besorolja a gyermeket a különböző fejlődési mutatók és területek szerinti megfelelő kategóriákba, majd megjeleníti az azokhoz tartozó alapértelmezett szöveges megállapításokat, amelyek tetszés szerint módosíthatók, kiegészíthetők.

Azon gyermekeket, akinek a fejlettsége megfigyelések, mérések alapján elmarad a korától, azt a szülővel egyeztetve pedagógiai szakszolgálathoz küldjük. A BTMN vagy SNI státusz megállapítása után az érintett gyermekek külön fejlesztését a szakvéleményben előírt szakember végzi az általa készített fejlesztési terv alapján.

12.4. A nevelőmunkát segítő eszközök és felszerelések jegyzéke

Óvodánk programja megvalósításához leltár szerint rendelkezik a legalapvetőbb eszközökkel. A most benyújtott programmódósítás nem kíván olyan, a kötelező és funkcionális eszközjegyzéktől eltérő felszereltséget, amely akadályozná a pedagógiai program végrehajtását. A nevelést segítő, különböző fejlesztő eszközök biztosítottak és folyamatosan bővítésre kerülnek, illetve pótlásuk és karbantartásuk megoldott.

13. Jogszabályi háttér, felhasznált irodalom

- 363/2012. (XII.17.) Kormányrendelet az óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 32/2012. (X.8.) EMMI rendelet a sajátos nevelési igényű gyerekek óvodai nevelésének irányelve
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- 29/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelete a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról.
- 2003. évi CXXV. Törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- Az UÁMK Óvodája Baja programja
- Pécsi Kertvárosi óvoda pedagógiai programja
- Dobozi Mesekert Óvoda pedagógiai programja
- Körmöci Katalin. projekt módszer az óvodai nevelésben: http://www.kormocikatalin.hu/?menu=26
- Nagy Jenőné: Óvodai programkészítés de hogyan? NAT-Tan. Sorozat Bp. OKI. 1996. 1128.p.
- Nagy Jenőné: Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel. Választható óvodai program
- Tótszőllősyné Varga Tünde: Mozgásfejlesztés az óvodában. Bp. Fer-Co Kft. és a Váci Ofszet Kft. 1994.5-131.p
- Forrai Katalin: Ének az óvodában Bp. Editi Musica, 1974.1-249 p.
- Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában Bp. Zeneműkiadó, 1982. 7-289 p.
- Pedagógus Továbbképzési Intézet Békéscsaba. Matematikai vázlatok

Óvodai fejlesztő program

hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek fejlesztésére

Tengelici Mézeskalács Óvoda és Mini Bölcsőde

Tengelic, Aradi u. 6.

OM: 202177

Összeállította: Székely Aranka főigazgató

2026

1. Bevezetés

A program alapját képező jogszabályok, dokumentumok

- 2023.évi LII.tv. a pedagógus új életpályájáról
- 2011. évi CXC. tv. a nemzeti köznevelésről
- 401/ 2023.(VIII.30.) Korm.rendelet
- 20/2012 EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 1997.évi XXXI.tv. a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőségről
- Az óvoda pedagógiai programja

A program rendeltetése

Óvodánk fejlesztő programja a Pedagógiai programunk mellékletét képezi. Amennyiben intézményünkben a hátrányos helyzetű (HH) és halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) gyermekeink külön vagy együttesen számított aránya (adott év okt.1-jén) eléri a 10 %-ot, akkor az óvodai fejlesztő programunk keretébe tartozó feladatokat is ellátunk.

20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet, 173. § -a alapján az óvodai fejlesztő programban az a gyermek vehet részt, aki *A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.)* 67/A. § alapján hátrányos helyzetűnek minősül:

Hátrányos helyzetű (HH) az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek, aki esetében az alábbi közül egy fennáll:

a) a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony iskolai végzettsége, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családbafogadó gyámról – önkéntes nyilatkozata alapján – megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik,

b) a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családbafogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor az Szt. 33. §-a szerinti aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,

c) a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált településfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.

Halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek:

- aki esetében a fentebb meghatározott a)-c) körülmények közül legalább kettő fennáll,
- a nevelésbe vett gyermek.

Az óvodai fejlesztő program szervezésének feltétele, hogy az adott nevelési évben az óvoda felvételi körzetében élő, óvodás korú hátrányos helyzetű gyermekeknek korcsoportonként legalább hetven százaléka részt vesz az óvodai nevelésben, továbbá az óvodában a hátrányos helyzetű gyermekek aránya – tört létszám esetén felfelé kerekítve – eléri a tíz százalékot.

A program hatálya

A program kiterjed a Tengelici Mézeskalács Óvoda és Mini Bölcsőde

- valamennyi hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekére
- a gyermekek családjaira
- az intézmény valamennyi pedagógusára
- a pedagógiai munkát közvetlenül segítő munkatársakra
- a gyermekvédelmi feladatokat ellátó szakemberekre
- az intézménnyel együttműködő külső partnerekre.

A program megvalósításáért az intézmény vezetője felelős, a végrehajtásban valamennyi óvodapedagógus és a nevelőmunkát segítő alkalmazott aktívan közreműködik.

A program célja

A program átfogó célja, hogy minden hátrányos helyzetű gyermek számára biztosítsa azokat a feltételeket, amelyek lehetővé teszik képességeinek optimális kibontakoztatását, személyiségének harmonikus fejlődését és a társadalmi beilleszkedéshez szükséges kompetenciák kialakulását.

Közvetlen célok

- A gyermekek fejlődését akadályozó tényezők korai felismerése
- A hátrányokból fakadó fejlődési különbségek csökkentése
- Az egészséges életmódra nevelés megerősítése
- Az anyanyelvi kommunikáció fejlesztése
- Az értelmi képességek sokoldalú fejlesztése
- Az érzelmi biztonság megteremtése
- A pozitív énkép kialakulásának támogatása
- A szociális kompetenciák fejlesztése
- A tanulási képességeket megalapozó részképességek fejlesztése
- Az iskolai beválás elősegítése

Hosszú távú célok

- Az esélyegyenlőség növelése
- Az iskolai lemorzsolódás megelőzése
- A gyermekek társadalmi integrációjának támogatása
- A családok nevelési kompetenciáinak erősítése
- A gyermekek pozitív jövőképének kialakítása
- Az egész életen át tartó tanulás iránti pozitív attitűd megalapozása

Az intézmény helyzetelemzése

Intézményünk pedagógiai munkájának középpontjában a gyermekek egyéni fejlődési ütemének tiszteletben tartása, az egyéni bánásmód alkalmazása, valamint a gyermekek sokoldalú személyiségfejlesztése áll. A kis létszámú, családias közösség lehetőséget teremt arra, hogy a

pedagógusok a gyermekeket jól ismerjék, fejlődésüket folyamatosan nyomon kövessék, és szükség esetén célzott fejlesztést biztosítsanak számukra.

Az intézmény nevelőközössége kiemelten fontosnak tartja az elfogadó, befogadó szemléletet, a gyermekek közötti különbségek természetes elfogadását, valamint a hátrányokból fakadó egyenlőtlenségek csökkentését.

Az óvodába érkező gyermekek családi, szociális és kulturális háttere eltérő. Egyes gyermekek fejlődését a családi körülmények, a korlátozott szociális lehetőségek, a kevés közös élmény, a kommunikációs minták hiányosságai vagy a családok nevelési nehézségei befolyásolhatják. A hátrányos helyzetű gyermekek esetében gyakrabban tapasztalható:

- szűkebb aktív szókincs
- kommunikációs nehézség
- bizonytalan érzelmi háttér
- alacsonyabb önbizalom
- szabálytartási nehézség
- figyelmi problémák
- részképesség-gyengeségek
- kevés tapasztalat a közösségi együttműködés terén
- eltérő fejlettségi szint az azonos életkorú gyermekek között.

Az intézmény feladata ezen különbségek felismerése, a gyermekek támogatása, valamint olyan fejlesztő környezet biztosítása, amely elősegíti képességeik kibontakozását.

2. A program pedagógiai cél –és feladatrendszere

A hátránykompenzáció nem elkülönítő fejlesztést jelent, hanem a mindennapi óvodai nevelésbe beépülő, tudatos pedagógiai folyamatot, amely minden gyermek számára biztosítja a fejlődés lehetőségét.

Rövid távú célok és feladatok

A gyermekek egyéni szükségleteinek feltárása

Feladat:

- a gyermekek családi és fejlődési hátterének megismerése
- a fejlődési sajátosságok feltérképezése
- az erősségek és fejlesztendő területek meghatározása
- egyéni fejlesztési célok kialakítása.

A pedagógus rendszeres megfigyeléssel és dokumentációval követi a gyermek fejlődését.

A kommunikációs képességek fejlesztése

Cél: a gyermekek beszédértésének, beszédkészségének és kommunikációs kedvének erősítése.

Feladatok:

- szókincsbővítés
- beszélgetési helyzetek teremtése
- mondatalkotás fejlesztése
- mesék, versek, mondókák alkalmazása
- kommunikációs gátlások oldása
- önkifejezés támogatása.

A szociális kompetenciák fejlesztése

Cél: a gyermekek közösségi beilleszkedésének, együttműködési képességének és érzelmi biztonságának támogatása.
Feladatok:

- társas kapcsolatok alakítása
- együttműködő játékok szervezése
- szabályok megismertetése
- konfliktuskezelési minták nyújtása
- empátia és segítőkészség fejlesztése.

A tanuláshoz szükséges képességek megalapozása
Cél: a gyermekek értelmi képességeinek és részképességeinek fejlesztése.
Feladatok:

- figyelem fejlesztése
- emlékezet erősítése
- gondolkodási műveletek fejlesztése
- problémamegoldó képesség támogatása
- feladattudat kialakítása.

Hosszú távú célok

- a gyermekek iskolai sikerességének megalapozása
- a lemorzsolódás kockázatának csökkentése
- az önálló életvezetéshez szükséges alapképességek fejlesztése
- a társadalmi beilleszkedés támogatása
- a családok és az óvoda együttműködésének megerősítése.

3. Az intézmény feladatai a hátránykompenzáció megvalósításában

Szervezési feladatok

1. A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai beíratásának támogatása				
Tevékenység megnevezése	**Felelős**	**Határidő**	**Dokumentálás módja**	**Eredményességi mutató**
Kapcsolatfelvétel a védőnővel	intézményvezető	március 1-31.	gondozotti névsor	Minden augusztus 31-ig 3 évét betöltő gyermeket beírattak az óvodába
Kapcsolatfelvétel a fenntartó önkormányzat anyakönyvi nyilvántartó rendszerével			anyakönyvi kimutatás	
Az óvodai előjegyzést követően, azon szülők írásbeli megkeresése, akik nem		május 15 – június 30.	levél	

jelentkeztek óvodai felvételre				
2. Az igazolatlan hiányzások minimalizálása				
Érzelemgazdag, családias óvodai légkör kialakítása	teljes dolgozói kör	folyamatos	Pedagógiai program Csoportnapló	A HH, HHH gyermekek rendszeresen járnak óvodába, igazolatlan hiányzás nincs
A HH, HHH gyermekek körében a hiányzások folyamatos figyelemmel kísérése, szükséges intézkedések megtétele	inézményvezető óvodapedagógusok	folyamatos	Jelenléti ív Írásbeli jelzések	
Jelző rendszer működtetése a széles körű intézményi együttműködés keretében: orvos, védőnő, Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat,	intézményvezető gyermekvédelmi felelős	folyamatos	Írásbeli jelzések személyes beszélgetések, találkozók, szakmai programok	
3. A szülők munkába állását lehetővé tévő nyitva tartás kialakítása				
Az óvodai nyitvatartási idő meghatározása az intézményvezető javaslata alapján	fenntartó	folyamatos	Éves Munkaterv	Az óvoda napi 11 órás nyitva tartása biztosítja, hogy a szülők munkát kereshessenek, felkészüljenek a munka világára, munkát vállalhassanak.

Az intézményvezető feladatai:

- a fejlesztő program működtetésének biztosítása
- a megfelelő személyi és tárgyi feltételek megteremtése
- a pedagógusok szakmai támogatása
  Lehetséges formák:
  - szakmai továbbképzések

- belső tudásmegosztás
- hospitálások
- szakmai műhelyek
- esetmegbeszélések
- önképzés.

Kiemelt továbbképzési területek:

- differenciált fejlesztés
- hátránykompenzáció
- gyermekvédelmi ismeretek
- konfliktuskezelés
- érzelmi intelligencia fejlesztése
- sajátos nevelési igényű gyermekek támogatása
- játékpedagógia.

- a gyermekvédelmi feladatok koordinálása
- a partneri kapcsolatok ápolása
- az eredmények értékelése és a fejlesztési irányok meghatározása.

A vezető feladata továbbá olyan szervezeti kultúra kialakítása, amelyben a gyermekek támogatása, elfogadása és fejlesztése közös érték.

Az óvodapedagógusok feladatai:

- ***A gyermek megismerése***

- anamnézis felvétele
- családi háttér megismerése
- fejlődési sajátosságok feltárása
- megfigyelések dokumentálása.

- ***Egyéni fejlesztés***

- egyéni szükségletekhez igazodó fejlesztési célok meghatározása
- differenciált tevékenységszervezés
- fejlesztő játékok alkalmazása
- folyamatos visszajelzés biztosítása.

- ***Érzelmi támogatás***

- biztonságos kapcsolat kialakítása
- elfogadó attitűd biztosítása
- pozitív énkép erősítése.

- ***Közösségfejlesztés***

- együttműködő játékok szervezése
- közösségi normák kialakítása
- gyermekek közötti elfogadás támogatása.

- ***Belső szakmai együttműködés és tudásmegosztás***

- nevelőtestületi megbeszélések

- fejlesztési tapasztalatok megosztása
- gyermekek fejlődésének közös értékelése
- módszertani ötletbörzék
- jó gyakorlatok bemutatása.

A nevelést segítő munkatársak feladatai

A dajkák és a pedagógiai asszisztens szerepe meghatározó a gyermekek mindennapi támogatásában.

Feladataik:

- szeretetteljes, elfogadó bánásmód
- önállóság támogatása
- higiénés szokások erősítése
- megfelelő viselkedési minták közvetítése
- együttműködés az óvodapedagógusokkal.

A program eredményességének várható hatásai

A program sikeres megvalósítása esetén várható:

- a gyermekek kommunikációjának fejlődése
- a közösségi együttműködés javulása
- az önállóság növekedése
- a tanulási képességek erősödése
- a gyermekek önbizalmának növekedése
- a családok aktívabb együttműködése
- az iskolakezdés sikerességének javulása.

4. A családokkal való együttműködés rendszere

A hátránykompenzáció eredményességének egyik legfontosabb feltétele a gyermek családjával kialakított bizalmon alapuló, együttműködő kapcsolat. A gyermek fejlődését legeredményesebben akkor tudjuk támogatni, ha az óvoda és a család egymást segítve, közös célok mentén vesz részt a nevelési folyamatban.

A Tengelici Mézeskalács Óvoda és Mini Bölcsőde a családot a gyermek elsődleges nevelési színterének tekinti, ezért a családokkal való kapcsolattartás során tiszteletben tartja a szülők értékeit, kulturális sajátosságait és nevelési szokásait. Az együttműködés alapja a kölcsönös elfogadás, a tisztelet és a gyermek érdekének mindenek felett álló figyelembevétele.

A hátrányos helyzetű gyermekek esetében az óvodának kiemelt szerepe van a támogató környezet biztosításában, a családok segítésében, a diszkrécióban, valamint a gyermek fejlődését akadályozó tényezők csökkentésében.

A kapcsolattartás formái

- **Beiratkozás előtti kapcsolatfelvétel:** *Célja:* az óvodába kerülő gyermek és család megismerése, a szülők tájékoztatása az óvodai életről, és a gyermek szükségleteinek feltérképezése. *Lehetőségei*: személyes beszélgetés, tájékoztató anyagok átadása, intézménybemutató alkalmak, családlátogatás a szülő kérésére.
- **Napi kapcsolattartás:** A mindennapos rövid beszélgetések lehetőséget adnak a gyermek aktuális állapotának megosztására, fontos információk átadására, a kölcsönös bizalom fenntartására. A pedagógus törekszik arra, hogy a kommunikáció ne kizárólag

problémák esetén történjen, hanem a gyermek pozitív fejlődéséről is rendszeresen adjon visszajelzést.

- **Fogadóóra:** *Célja:* a gyermek fejlődésének részletes megbeszélése, fejlesztési lehetőségek egyeztetése, a szülők kérdéseinek megválaszolása. A háromhavonta tartott fogadóórák során a pedagógus konkrét tapasztalatokra építve, támogató módon kommunikál.
- **Szülői értekezletek:** Feladata az óvodai élet bemutatása, nevelési kérdések megbeszélése, közös programok szervezése, tájékoztatás az intézményi eseményekről. A hátránykompenzáció szempontjából fontos, hogy ezek az alkalmak ne csupán információátadó fórumok legyenek, hanem közösségépítő lehetőségeket is jelentsenek.
- **Közös programok, családi rendezvények**: A közös élmények erősítik az óvoda és a család kapcsolatát.

Lehetséges programok:

- családi délutánok
- ünnepi rendezvények
- kézműves foglalkozások
- közös kirándulások
- egészségnapok
- környezetvédelmi programok
- sportprogramok.

A családok támogatásának pedagógiai feladatai

A hátrányos helyzetű gyermekek családjai esetében az óvoda feladata nem a család nevelési gyakorlatának minősítése, hanem támogató együttműködés kialakítása. Az óvoda segítheti a családokat:

- nevelési tanácsadással
- információk biztosításával
- szakemberekhez való irányítással
- gyermekvédelmi segítségnyújtással
- pozitív nevelési minták közvetítésével.

A pedagógusok törekednek arra, hogy a szülők felismerjék saját szerepük fontosságát gyermekük fejlődésében.

A szülői kompetenciák erősítése

A program egyik fontos célja a családok támogatása abban, hogy minél hatékonyabban tudják segíteni gyermekük fejlődését.

Lehetséges területek:

- játék fontosságának tudatosítása
- mesélés és beszélgetés ösztönzése
- egészséges életmód támogatása
- rendszeresség kialakítása
- gyermekek önállóságának segítése
- érzelmi biztonság erősítése.

A nehezebb együttműködési helyzetek kezelése

Előfordulhat, hogy egyes családok nehezen tartják a kapcsolatot az óvodával, bizonytalanok a segítségkéréssel kapcsolatban, illetve eltérő nevelési szokásokkal rendelkeznek. Ilyen

esetekben is fontos a türelmes közeledés, a rendszeres, pozitív visszajelzés, a kis lépésekben történő együttműködés kialakítása, és szükség esetén szakmai segítség bevonása.

A családok bevonásának várható eredményei

- erősödik a család és az óvoda közötti bizalom
- javul a szülők együttműködési készsége
- növekszik a gyermekek érzelmi biztonsága
- hatékonyabbá válik a fejlesztési folyamat
- csökkennek a gyermek fejlődését akadályozó tényezők
- erősödik a közösségi összetartozás.

5. Gyermekvédelmi feladatok és jelzőrendszeri együttműködés

A gyermekvédelmi munka célja

- a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzése
- a hátrányos helyzet felismerése és enyhítése
- a gyermekek jogainak biztosítása
- a fejlődést akadályozó körülmények feltárása
- a családok támogatása
- a szükséges szakmai segítség megszervezése.

A gyermekvédelmi munka során az intézmény minden esetben a gyermek mindenek felett álló érdekét tartja szem előtt.

A gyermekvédelmi feladatok alapelvei

Prevenció**:** A gyermekvédelmi munka elsődleges feladata a problémák megelőzése. Ennek érdekében az óvoda:

- figyelemmel kíséri a gyermekek fejlődését
- felismeri a veszélyeztető tényezőket
- időben segítséget kezdeményez
- támogatja a családokat.

A korai felismerés lehetőséget teremt arra, hogy a nehézségek ne mélyüljenek el.

A gyermek érdekeinek elsődlegessége

Minden pedagógiai és gyermekvédelmi intézkedés alapja a gyermek biztonsága, fejlődése és jóléte.

A pedagógusok feladata:

- a gyermekek jogainak tiszteletben tartása
- a hátrányos megkülönböztetés elutasítása
- a gyermek méltóságának megőrzése
- biztonságos nevelési környezet biztosítása.

Együttműködés és partnerség

A gyermekvédelmi problémák hatékony kezelése csak összehangolt együttműködéssel valósítható meg. Az óvoda együttműködik:

- a gyermek családjával
- a fenntartóval
- a család- és gyermekjóléti szolgálattal

- a pedagógiai szakszolgálattal
- a védőnővel
- az egészségügyi szolgáltatókkal
- szükség esetén egyéb segítő szervezetekkel.

A veszélyeztetettség felismerése

Figyelmet igénylő jelek lehetnek:

Szociális problémák

- tartós hiányzás
- rendezetlen családi körülmények
- alapvető szükségletek hiányos biztosítása
- családi konfliktusok.

Érzelmi problémák

- visszahúzódás
- fokozott szorongás
- agresszív viselkedés
- érzelmi bizonytalanság
- gyakori hangulati változások.

Fejlődési problémák

- jelentős kommunikációs lemaradás
- tartós figyelmi nehézség
- mozgásfejlődési eltérések
- szociális alkalmazkodási problémák.

A pedagógus feladata nem a diagnózis felállítása, hanem a jelenségek felismerése és szükség esetén a megfelelő szakmai segítség kezdeményezése.

A gyermekvédelmi jelzőrendszer működése

A jelzőrendszeri együttműködés célja, hogy a gyermekek problémái minél hamarabb felismerhetők és kezelhetők legyenek.

A folyamat főbb lépései:

1. Megfigyelés és felismerés - A pedagógus észleli a gyermek fejlődésével, viselkedésével vagy családi helyzetével kapcsolatos problémát.

2. Pedagógiai segítségnyújtás - Az óvoda saját eszközeivel támogatja a gyermeket:

- egyéni bánásmód
- fejlesztő tevékenységek
- fokozott figyelem
- szülővel való egyeztetés.

3. Szakmai együttműködés - Amennyiben szükséges:

- szakember bevonása
- konzultáció kezdeményezése
- jelzés megtétele.

4. Utánkövetés - Az óvoda figyelemmel kíséri a gyermek helyzetének alakulását.

6. Együttműködés külső szakemberekkel és intézményekkel

Partner neve	Együttműködés területei
Pedagógiai Szakszolgálat	fejlődési problémák felismerése; szakértői vizsgálatok kezdeményezése; fejlesztési javaslatok megvalósítása; szakmai konzultáció; gyermekek egyéni szükségleteinek megbeszélése.
Család – és gyermekjóléti szolgálat	szakmai egyeztetések; esetmegbeszélések; jelzőrendszeri találkozók; közös problémamegoldás; információcsere a jogszabályi keretek betartásával.
Védőnő és egészségügyi szakemberek	egészségi állapot figyelemmel kísérése; prevenciós programok; egészségnevelési kezdeményezések; higiénés szokások erősítése; szükség esetén szakmai konzultáció.
Fenntartó	intézményi fejlesztési célok egyeztetése; gyermekvédelmi feladatok támogatása; pályázati lehetőségek kihasználása; tárgyi feltételek fejlesztése; szakmai beszámolók készítése.
Iskola	szakmai megbeszélések; közös programok; óvoda–iskola átmenetet segítő kezdeményezések; gyermekek megismerését támogató konzultációk.
Civil szervezetek és helyi közösségek	közösségi programok; adományozási lehetőségek; kulturális események; gyermekeket támogató kezdeményezések.

Az együttműködés dokumentálása

A szakmai kapcsolatok működtetését az intézmény szükség szerint dokumentálja.

Dokumentációs lehetőségek:

- feljegyzések
- szakmai egyeztetések dokumentumai
- fejlesztési tervek
- esetmegbeszélések összefoglalói
- gyermekvédelmi dokumentáció.

A dokumentáció célja a folyamatosság biztosítása és a gyermek fejlődésének nyomon követése.

Az együttműködések eredményességének várható hatásai

- gyorsabbá válik a problémák felismerése
- hatékonyabbá válik a gyermekek támogatása

- erősödik a családok segítése
- javul a szakemberek közötti információáramlás
- összehangoltabbá válik a fejlesztési folyamat
- növekszik a gyermekek fejlődési esélye.

7. A fejlesztés szervezeti keretei és módszertani rendszere

A fejlesztő program eredményes megvalósításának alapja a tudatosan megtervezett, rugalmas és differenciált pedagógiai munka. A gyermekek eltérő fejlettségi szintje, egyéni szükségletei és családi háttere szükségessé teszi olyan fejlesztési környezet kialakítását, amelyben minden gyermek a saját képességeihez mérten fejlődhet, ezért fejlesztő munkánk a mindennapi óvodai élet természetes helyzeteibe épül be. A fejlesztés elsődleges színtere a játék, amelyben a gyermekek spontán módon, saját érdeklődésük alapján szereznek tapasztalatokat és fejlődnek. A program megvalósítása során kiemelt szerepet kap:

- az egyéni bánásmód
- a differenciált fejlesztés
- a játékosság
- az élményalapú tanulás
- a gyermekek aktív részvétele
- a folyamatos megfigyelés és értékelés.

A fejlesztés szervezeti keretei

A fejlesztés megvalósul:

- a szabad játék során
- a mindennapi élethelyzetekben
- a szervezett tevékenységekben
- az egyéni fejlesztési helyzetekben
- a mikrocsoportos foglalkozásokban
- a közösségi programokban.

Egyéni fejlesztés rendszere

Az egyéni fejlesztés célja, hogy a gyermek saját fejlettségi szintjéhez igazodó támogatást kapjon, különös tekintettel azokra a területekre, ahol fejlődési elmaradás vagy nehézség tapasztalható.

Az egyéni fejlesztés lépései

1. A gyermek megismerése

A pedagógus feltárja:

- a gyermek erősségeit
- érdeklődési körét
- fejlesztendő területeit
- szociális és érzelmi sajátosságait.

2. Fejlesztési cél meghatározása

A megfigyelések alapján meghatározásra kerül:

- milyen képességek fejlesztése szükséges
- milyen módszerek alkalmazhatók
- milyen eredmény várható.

3. Fejlesztési tevékenységek megvalósítása

A fejlesztés történhet:

- játékhelyzetben
- egyéni foglalkozás során
- napi tevékenységekbe építve
- szakember javaslatai alapján.

4. Értékelés és visszacsatolás

A pedagógus folyamatosan figyeli:

- a gyermek fejlődését
- az alkalmazott módszerek hatékonyságát
- az esetleges új fejlesztési szükségleteket.

Mikrocsoportos fejlesztés

A mikrocsoportos fejlesztés lehetőséget biztosít arra, hogy a hasonló fejlesztési szükségletű gyermekek együtt, mégis személyre szabott támogatással fejlődjenek.

Előnyei:

- több lehetőség jut az egyéni segítségadásra
- erősödik az együttműködés
- fejlődnek a társas készségek
- a gyermekek egymástól is tanulhatnak.

Differenciált fejlesztés a mindennapi óvodai életben

A pedagógus figyelembe veszi:

- a gyermek életkorát
- fejlettségi szintjét
- érdeklődését
- motivációját
- egyéni tempóját.

A differenciálás formái:

- *Tartalmi differenciálás:* Ugyanazon témán belül eltérő nehézségű feladatok biztosítása.
- *Módszerbeli differenciálás:* A pedagógus eltérő segítségnyújtással támogatja a gyermekeket.
- *Időbeli differenciálás:* A gyermekeknek eltérő mennyiségű idő biztosítása a feladatok elvégzésére.
- *Eszközbeli differenciálás:* A fejlesztő eszközök alkalmazkodnak a gyermek képességeihez.

A játékba ágyazott fejlesztés

A játék az óvodás gyermek legfontosabb tevékenysége, ezért a hátránykompenzáció egyik legfontosabb eszköze. A játék során fejlődik a kommunikáció, a gondolkodás, a kreativitás, a társas együttműködés, az érzelmi szabályozás, a mozgáskoordináció.
A pedagógus feladata a megfelelő játékfeltételek biztosítása és szükség esetén támogató jelenléttel segíteni a gyermek fejlődését.

Élményalapú és tevékenységközpontú módszerek

A hátrányos helyzetű gyermekek számára különösen fontos a sokféle tapasztalatszerzés biztosítása.
Az óvoda olyan tevékenységeket szervez, amelyek aktivizálják a gyermekeket, sikerélményt nyújtanak, erősítik a motivációt, fejlesztik az önállóságot.
Alkalmazható módszerek:

- felfedező tanulás
- tapasztalati tanulás
- projektmódszer
- problémamegoldó helyzetek
- kooperatív módszerek
- játékos kísérletezés.

Mesepedagógia és drámapedagógia alkalmazása

A mese segítségével fejlődik:

- a szókincs
- a képzelet
- az érzelmek felismerése
- a problémamegoldás
- az erkölcsi érzék.

A dramatikus játékok lehetőséget adnak:

- szerepek kipróbálására
- konfliktusok feldolgozására
- önkifejezésre
- társas helyzetek gyakorlására.

Mozgásfejlesztő módszerek

A mozgás nemcsak a testi képességek fejlesztését szolgálja, hanem hatással van a figyelemre, az önszabályozásra, az érzékelésre, a gondolkodás fejlődésére.
Alkalmazható:

- mindennapos mozgás
- mozgásos játékok
- egyensúlyfejlesztés
- koordinációs gyakorlatok
- finommotorikát fejlesztő tevékenységek.

8. A gyermek fejlődésének nyomon követése

A fejlődéskövetés célja:

- a gyermek egyéni fejlődési útjának feltárása
- az erősségek és fejlesztendő területek meghatározása
- a fejlődési eltérések korai felismerése
- az egyéni fejlesztési célok kijelölése
- a pedagógiai munka hatékonyságának értékelése
- a családok megfelelő tájékoztatása.

A fejlődés dokumentálásának formái

1. **Egyéni fejlődési napló**
   Tartalmazza:
   - a gyermek alapadatait
   - fejlődési megfigyeléseket
   - erősségeket
   - fejlesztendő területeket
   - pedagógiai tapasztalatokat.

2. **Egyéni fejlesztési terv**
   Tartalmazza:
   - fejlesztési célokat
   - fejlesztendő képességterületeket
   - alkalmazott módszereket
   - fejlesztési időszakot
   - értékelést.
3. **Pedagógiai megfigyelések feljegyzései:** Ezek segítik a gyermek viselkedésének megértését, a fejlődési folyamat követését, a problémák felismerését.

A fejlődés főbb vizsgálati területei

Terület	Megfigyelési szempontok	Fejlesztési irányok
Kommunikációs képességek	beszédértés; szókincs fejlettsége; mondatalkotás; beszédkedv; kommunikációs kezdeményezés; társas kommunikáció	beszélgetések; mesék; mondókák; dramatikus játékok; anyanyelvi játékok.
Testi képességek és mozgásfejlődés	nagymozgások; egyensúly; koordináció; finommotorika; testséma; mozgásbiztonság.	mozgásos játékok; akadálypályák; kézügyességet fejlesztő tevékenységek; rajzolás, gyurmázás.
Szociális készségek	kapcsolatfelvétel; együttműködés; szabályok elfogadása; konfliktuskezelés;	társas játékok; közös feladatok; szerepjátékok;

	érzelmek kifejezése.	érzelmi nevelést támogató tevékenységek.
Értelmi képességek	figyelem; emlékezet; gondolkodási műveletek; problémamegoldás; érdeklődés; feladattudat.	logikai játékok; tapasztalati tanulás; matematikai játékok; felfedező tevékenységek.

A fejlődés értékelése

Az értékelés folyamatos, támogató jellegű.

A pedagógus értékeli:

- a gyermek önmagához viszonyított fejlődését;
- a kitűzött célok megvalósulását;
- a fejlesztési módszerek hatékonyságát.

Az értékelés formái:

- pedagógusi megfigyelés;
- fejlődési dokumentáció elemzése;
- szülői visszajelzés;
- szakember véleménye.

A program eredményességének mérése

A hátránykompenzációs program hatékonyságát az intézmény rendszeresen értékeli az éves beszámolókban.

Vizsgálható:

- a gyermekek fejlődési eredményei;
- a fejlesztési tervek megvalósulása;
- a szülői együttműködés alakulása;
- a szakmai kapcsolatok működése;
- a gyermekek iskolára való felkészültsége.

Sikerkritériumok

A program akkor tekinthető eredményesnek, ha:

- a gyermekek fejlődése folyamatosan nyomon követhető;
- csökkennek a fejlődési hátrányok;
- javulnak a kommunikációs képességek;
- fejlődnek a társas kapcsolatok;
- növekszik az önállóság;
- javul a feladattudat és a tanulási motiváció;
- erősödik a család és az óvoda együttműködése.

9. Fejlesztési terv korcsoportos bontásban

A korcsoportonként megnevezett fejlesztő játékok csak útmutatók, szükség és habitus szerint variálhatók. A tevékenyégek alatt minden esetben az differenciálást, egyéni bánásmódot, terhelhetőséget tartjuk szem előtt.

A fejlesztési területek közül az érzelmi fejlődés és személyiségfejlesztés, az önállóságra fejlesztése és az egészséges életmódra nevelés mindhárom korcsoportban ugyanazokat a célokat, feladatokat, módszereket tartalmazza.

3 – 4 évesek

Korosztály jellemzői: A 3–4 éves gyermekek számára az óvodai életbe való beilleszkedés, az érzelmi biztonság kialakítása és az alapvető szokások megerősítése a legfontosabb feladat.

A hátrányos helyzetű gyermekek esetében gyakrabban tapasztalható:

bizonytalan kötődés;
beszédfejlődési elmaradás;
szegényes tapasztalati háttér;
kevés társas élmény;
önállósági nehézségek.

Fejlesztési terület	Cél	Pedagógiai feladat	Fejlesztési módszerek	Várható eredmények
1.Érzelmi fejlődés és személyiségfejlesztés	érzelmi biztonság megteremtése; pozitív énképük kialakítása; önbizalmuk erősítése; érzelmeik felismerésének és szabályozásának támogatása	biztonságos érzelmi kapcsolat kialakítása; a gyermek elfogadása és megerősítése; a pozitív tulajdonságok kiemelése; az önálló döntések támogatása; a gyermek önértékelésének fejlesztése; érzelmek felismerésének és megnevezésének segítése; feszültségkezelési technikák tanítása	beszélgetőkör; érzelmeket feldolgozó mesék; bábozás; szerepjátékok; drámajátékok; relaxációs gyakorlatok; pozitív megerősítés	A gyermek: képesebb lesz érzelmei kifejezésére; bátrabban vesz részt közösségi helyzetekben; fejlődik önbizalma; könnyebben alkalmazkodik a változásokhoz; pozitívabb képet alakít ki önmagáról.
2.Szociális kompetenciák fejlesztése	óvodai szabályok megismerése; társas kapcsolatok kialakítása; érzelmi biztonság erősítése; együttműködés alapjainak kialakítása.	szeretetteljes kapcsolat kialakítása; pozitív viselkedés megerősítése; segítségadás és segítségkérés tanítása;	közös játékok; szerepjátékok; éneklés, körjátékok; egyszerű szabályjátékok, ünnepek, hagyományok közös megélése.	A gyermek: könnyebben beilleszkedik; elfogadja a szabályokat; kapcsolatot alakít ki társaival; képes rövid ideig együtt játszani.

		érzelmek megnevezésének segítése.		
3.Kommunikációs képességek és anyanyelvi fejlesztés	beszédkedv kialakítása; szókincs bővítése; egyszerű mondatok használata; kommunikációs helyzetek gyakorlása; beszédértés fejlesztése.	sok személyes beszélgetés kezdeményezése; gyermekek meghallgatása; egyszerű kérdések megfogalmazásának ösztönzése; mesék, mondókák, versek rendszeres alkalmazása; képek segítségével történő beszédfejlesztés.	képeskönyv nézegetése; állathangok utánzása; mondókázás; bábjáték; rövid történetek eljátszása.	A gyermek: bátrabban kommunikál; több szót használ; egyszerű mondatokban fejezi ki gondolatait; könnyebben kapcsolódik társaihoz és a felnőttekhez.
4.Értelmi képességek fejlesztése	kíváncsiság fenntartása; figyelem fejlesztése; tapasztalatszerzés bővítése; gondolkodási műveletek alapozása.	sokféle élmény biztosítása; megfigyelési helyzetek teremtése; összehasonlítások gyakorlása; problémamegoldó helyzetek biztosítása.	álogató játékok; egyszerű puzzle; építés; természeti megfigyelések; érzékelő játékok.	A gyermek: hosszabb ideig képes figyelni; érdeklődőbbé válik; felismeri az alapvető összefüggéseket; fejlődik gondolkodása.
5. Mozgásfejlesztés és testi képességek fejlesztése	mozgásbiztonság kialakítása; nagymozgások fejlesztése; testséma kialakítása; finommotorika alapozása.	mozgásigény kielégítése; alapmozgások gyakorlása; kézhasználat fejlesztése; önkiszolgálási tevékenységek támogatása.	futó- és fogójátékok; mászás, egyensúlyozás; labdajátékok; gyurmázás; tépés, ragasztás; építőjátékok.	A gyermek: ügyesebben mozog; javul mozgásbiztonsága; fejlődik finommotorikája; magabiztosabban használja testét.
6. Önállóság fejlesztése	A gyermekek önkiszolgálási képességeinek, önállóságának és felelősségérzetének kialakítása.	önálló öltözködés támogatása; higiénés szokások kialakítása; személyes tárgyak gondozása; feladatvállalás ösztönzése; döntési lehetőségek biztosítása.	egész nap, minden tevékenység során.	A gyermek: önállóbban végzi napi tevékenységeit; képes felelősséget vállalni; nő az önbizalma; sikerélményeket szerez.
7. Egészséges életmódra nevelés	Az egészséges életvezetési szokások kialakítása,	helyes tisztálkodási szokások kialakítása;	egész nap, minden tevékenység során.	A gyermek: önállóbban végzi napi tevékenységeit;

	amelyek hosszú távon támogatják a gyermek testi és lelki jóllétét.	egészséges táplálkozási minták közvetítése; mozgásigény kielégítése; pihenési szokások támogatása; környezettudatos magatartás alakítása.		alapvető egészségvédő szokások és készségek rögzülnek.

4 - 5 évesek **Korosztály jellemzői**: egyre önállóbbá válnak, fejlődik kommunikációjuk, társas kapcsolataik és gondolkodásuk.				
Fejlesztési terület	**Cél**	**Pedagógiai feladat**	**Fejlesztési módszerek**	**Várható eredmények**
1. Szociális kompetenciák fejlesztése	együttműködés fejlesztése; szabálytudat erősítése; konfliktuskezelés támogatása.	szeretetteljes kapcsolat kialakítása; pozitív viselkedés megerősítése; segítségadás és segítségkérés tanítása; érzelmek megnevezésének segítése.	társasjátékok; közös projektek; kooperatív játékok; érzelmi nevelést segítő mesék.	A gyermek képes együttműködni társaival, alkalmazkodik a közösségi szabályokhoz.
2. Kommunikációs képességek és anyanyelvi fejlesztés	összefüggő beszéd kialakítása; szókincs bővítése; beszédértés fejlesztése; vélemény kifejezésének támogatása.	beszélgetések szervezése; történetek feldolgozása; kérdésfeltevés ösztönzése; kommunikációs helyzetek teremtése.	mesedramatizálás; bábozás; képolvasás; mondatalkotó játékok.	A gyermek képes élményeit rövidebb összefüggő mondatokban elmondani.
3. Értelmi képességek fejlesztése	figyelem tartósságának növelése;	sokféle élmény biztosítása;	logikai játékok; csoportosítás; soralkotás;	A gyermek érdeklődőbb, kitartóbb,

	problémamegoldás fejlesztése; matematikai tapasztalatok bővítése.	megfigyelési helyzetek teremtése; összehasonlítások gyakorlása; problémamegoldó helyzetek biztosítása.	memóriajátékok.	gondolkodása fejlettebb.
4. Mozgásfejlesztés és testi képességek fejlesztése	mozgáskoordináció fejlesztése; finommotorika erősítése; testséma pontosítása.	mozgásigény kielégítése; alapmozgások gyakorlása; kézhasználat fejlesztése; önkiszolgálási tevékenységek támogatása.	futó- és fogójátékok; mászás, egyensúlyozás; labdajátékok; gyurmázás; tépés, ragasztás; akadálypályák; táncos mozgások; rajzolás; vágás; kézműves tevékenységek.	A gyermek mozgása összerendezettebbé válik, kézügyessége fejlődik.

5- 6- 7 évesek

Korosztály jellemzői: Az 5–6 éves gyermekek fejlődésében kiemelt jelentőségű az iskolai életre való felkészülés, az önállóság, a feladattudat, a szabálytartás és a megfelelő szintű kommunikáció kialakítása.
A hátrányos helyzetű gyermekek esetében ebben az életkorban különösen fontos a fejlődési lemaradások csökkentése, a tanuláshoz szükséges részképességek megerősítése, valamint a pozitív énkép kialakítása.

Fejlesztési terület	**Cél**	**Pedagógiai feladat**	**Fejlesztési módszerek**	**Várható eredmények**
1. Szociális kompetenciák fejlesztése	érzelmi stabilitás erősítése; együttműködési készség fejlesztése; szabálytudat és feladattartás kialakítása; konfliktusok önállóbb kezelése; pozitív önértékelés kialakítása.	az önbizalom erősítése; sikerélmények biztosítása; felelősségteljes feladatvállalás ösztönzése; társak elfogadásának támogatása; érzelmek felismerésének és kifejezésének segítése; önkontroll fejlesztése.	kooperatív játékok; társasjátékok; szabályjátékok; közös projektek; dramatikus játékok; konfliktushelyzetek megbeszélése; közösségi feladatok vállalása.	A gyermek: képes együttműködni társaival; elfogadja a közösségi szabályokat; képes várni, alkalmazkodni; segítséget kér és fogad el; fejlődik önbizalma és önállósága.

2.Kommunikációs képességek és anyanyelvi fejlesztés	összefüggő, érthető beszéd kialakítása; aktív és passzív szókincs bővítése; beszédértés fejlesztése; gondolatok, élmények önálló megfogalmazása; kommunikációs önbizalom erősítése.	beszédhelyzetek tudatos teremtése; a gyermekek véleményének meghallgatása; kérdésfeltevési kultúra fejlesztése; szókincs gazdagítása; a nyelvi kifejezőkészség támogatása; a beszédhibák esetén szakemberrel való együttműködés.	mesék feldolgozása; történetek önálló elmondása; képsorok alapján történő történetalkotás; dramatizálás; bábozás; szólások, közmondások értelmezése; hangdifferenciáló játékok; anyanyelvi játékok.	A gyermek: képes összefüggően beszélni élményeiről; megfelelően használja a nyelvi kifejezéseket; megérti a hosszabb, összetettebb instrukciókat; bátrabban kommunikál felnőttekkel és társaival; képes kérdéseket megfogalmazni.
3.Értelmi képességek fejlesztése	az iskolakezdéshez szükséges részképességek fejlesztése; figyelem és koncentráció erősítése; gondolkodási műveletek fejlesztése; problémamegoldó képesség támogatása; tanulási motiváció kialakítása.	tapasztalati tanulási helyzetek biztosítása; feladattudat fejlesztése; önálló gondolkodás ösztönzése; ok-okozati összefüggések felismerésének segítése; matematikai tapasztalatok gazdagítása.	logikai játékok; társasjátékok; memóriajátékok; matematikai problémák játékos megoldása; mennyiségek összehasonlítása; sorozatok folytatása; irányok, relációk gyakorlása; kísérletek; megfigyelések.	A gyermek: képes tartósabban figyelni; feladathelyzetben kitartóbb; fejlődik problémamegoldó gondolkodása; képes egyszerű következtetések levonására; érdeklődőbbé válik az új ismeretek iránt.
4.Mozgásfejlesztés és testi képességek fejlesztése	az iskolai tanuláshoz szükséges mozgásos alapok megerősítése; nagymozgások és finommozgások összehangolása; testséma és térbeli tájékozódás fejlesztése; egészséges életmód szokásainak megszilárdítása.	mozgáskoordináció fejlesztése; helyes ceruzafogás kialakítása; szem-kéz koordináció fejlesztése; kitartás növelése mozgásos feladatokban; önálló higiénés és önkiszolgálási szokások megerősítése.	egyensúlygyakorlatok; koordinációs mozgásfeladatok; sport- és ügyességi játékok; akadálypályák; labdajátékok; rajzolás, mintázás; vágás, hajtogatás; gyöngyfűzés; grafomotoros fejlesztő feladatok.	A gyermek: mozgása összerendezettebbé válik; javul egyensúlyérzéke; fejlődik kézdominanciája; pontosabban végzi a finommozgást igénylő feladatokat; önállóbban látja el saját szükségleteit.

Legitimációs záradék

Az óvodai fejlesztő program érvényességi ideje: 2026.09.01.- Visszavonásig

A programmódosítás lehetőségei:

- jogszabályváltozás
- nevelőtestületi döntés

A nevelőtestület elfogadó nyilatkozata, aláírása.

Aláírásommal igazolom, hogy az Óvodai Fejlesztő Programot megismertem és az abban foglaltaknak megfelelően végzem a feladatom.

Név	**Aláírás**

Kelt: Tengelic, 2026. 08. 26.

…….

Székely Aranka főigazgató

ZÁRADÉK

A fenti – módosításokkal egybeszerkesztett – Pedagógiai Programot a Tengelici Mézeskalács Óvoda és Mini Bölcsőde alkalmazotti közössége megismerte, véleményezte és elfogadta.

Tengelic, 2026. 08.24. …….
alkalmazotti közösség nevében

A fenti – módosításokkal egybeszerkesztett – Pedagógiai Programot a Tengelici Mézeskalács Óvoda és Mini Bölcsőde szülői szervezete megismerte.

Tengelic, 2026. 08.24. …….
SZMK elnök

A fenti – módosításokkal egybeszerkesztett – Pedagógiai Programról Tengelic Község Önkormányzatának Képviselő-testülete a 86/2026. (IX.15.) számú határozatával egyetértését kinyilvánította.

Tengelic, 2026. 09.15. ……..
Gáncs István polgármester